

Видавець і відповідальний редактор
ІЛЬКО ПОПОВИЧ
Адреса редакції й адміністрації:
I. Popowitsch, Augsburg,
Schlettererstr. 4,
US-Zone, Germany

Орган Української Соціалістичної Партії

Ч. 5

Серпень

1951

ЗМІСТ

О. Волинець : Відновлення Соціалістичного Інтернаціоналу.
Б. Феденко : Боротьба за мир.
На інтернаціональному ґрунті.
П. Феденко : Ще про національну справу.

О К О : Бандерівський «ювілей» (10 роковини 30 червня).
Л. Марголіна : Можливості соціалізму в Америці.
Документи з Франкфурту.
Із Преси.

Омелян Волинець (Лондон)

Відновлення Соціалістичного Інтернаціоналу

Від 30 червня до 3 липня відбувався у Франкфурті, в Західній Німеччині, Перший Конгрес Нового Соціалістичного Інтернаціоналу. Делегати соціалістичних партій цілого світу—з країн європейських, американських та азійських—прибули на цей Конгрес. Країни, поневолені більшовизмом і фашизмом, не могли послати своїх делегатів безпосередньо і були заступлені своїми представниками на еміграції.

Конгрес був скликаний рішенням Комітету Інтернаціональної Соціалістичної Конференції (КОМІСКО) в Лондоні з 2—4 березня 1951 р. На тім засіданні запропоновано відновити давню назву Міжнародного Об'єднання Соціалістичних Партій—Соціалістичний Інтернаціонал. Соціалістичний Інтернаціонал має свою Раду, з представників різних соціалістичних партій, що має збиратися не менше тричі на рік. Бюро Соціалістичного Інтернаціоналу складається з 10 членів, представників більших партій.

Від року 1864, коли в Лондоні представники соціалістичних партій та професійних робітничих союзів різних європейських країн заснували «Міжнародню Асоціацію Робітників» (Перший Соціалістичний Інтернаціонал), мине незабаром 100 років. Значення факт: Перший Інтернаціонал був заснований почасти як протест проти царської Росії, яка саме тоді руками «Муравйова-Вешателя» усмиряла повстання польських «патріотів», що боролися за незалежність. Історія записала славне ім'я українця-революціонера, Андрія Потебні, що взяв участь у боротьбі проти царату: Потебня, будучи офіцером російської армії, перейшов на бік польських повстанців і загинув у бою «за нашу і вашу свободу»...

Від Першого Інтернаціоналу і до сьогодні соціалістичний рух у різних країнах зробив великий поступ. Перший Інтернаціонал творили невеликі групи теоретиків, часто революційних мрійників, які вірили, що

одного дня прийде свого роду «страшний суд» над грішним капіталістичним світом і настане «день після соціалістичної революції, мовби «нова земля і нове небо». Там, де нема можливості для практичної діяльності політичних організацій, всю енергію вживають їх члени на теоретичні міркування і спори. Теоретичні спори роздирали Перший Інтернаціонал, теж і в II Соціалістичному Інтернаціоналі, що був заснований 1889 року, відбувалися не раз гарячі теоретичні дискусії, в яких брали участь такі величини як Жан Жорес, Август Бебель, Віктор Адлер, Георгій Плеханов і ін.

Перша світова війна розбила II Соціалістичний Інтернаціонал, на його місце прийшов Соціалістичний Робітничий Інтернаціонал, заснований р. 1923 в Гамбурзі. Це було об'єднання соціалістичних партій, з яких деякі мали вже в своїх країнах владу. В Соціалістичному Інтернаціоналі була течія, яка припускала, що більшовицький експеримент теж може бути окремим «шляхом до соціалізму», а тому шукала контакту з комуністичними партіями в своїх країнах, особливо, коли фашизм почав свій наступ на демократичний лад в різних європейських державах. 1933 р., після захоплення влади Гітлером у Німеччині були створені т. зв. «народні фронти» соціалістичних партій з комуністами в деяких західно-європейських країнах. «Народні фронти» використали комуністи проти соціалістів і проти демократії взагалі, а Москва коронувала свою «мирну» політику в 1939 році союзом з Гітлером проти демократичних держав.

За другої світової війни, від 1941 р., ожили в різних країнах ілюзії щодо «поступового» характеру московського більшовизму, але практичне ознайомлення з комуністичною політикою привело соціалістів усіх країн до твердого і остаточного переконання: більшовизм не веде і не може вести до соціалізму, бо боль-

шевизм—це політична тиранія і система господарства, заснована на рабській праці. Тому соціалістичні партії вільних країн відмовилися від будь-яких зносин і зв'язків з ніби соціалістичними партіями, які створив для себе Сталін в державах-сателітах після другої світової війни. Професійні робітничі організації вільних країн мають свою окрему Світову Конфедерацію Вільних Професійних Союзів, без комуністів. Про відмежування соціалістичного демократичного руху від комуністичного диктаторського режиму заявляли нараз конференції КОМІСКО після II світової війни, а тепер, на I Конгресі Соціалістичного Інтернаціоналу у Франкфурті, затверджено в окремій постанові засади демократичного соціалізму.

Після II світової війни вплив соціалістичних партій збільшився в різних країнах Європи, Америки та Азії. Пора теоретичних спорів про «шлях до соціалізму» минула. Соціалістичні партії вільних країн приступили до здійснення соціалізму в демократичних формах. Дотеперішнє капіталістичне господарство шляхом реформ переходить під управу народу, в інтересі не купки диктаторів, як це є в СРСР, а для добробуту широких народніх мас. Перед у цих соціалістичних реформах ведуть Англія та Скандинавські країни. За їх прикладом ідуть інші вільні держави Європи та інших континентів. Демократичний соціалізм творить світову силу, і цього походу трудящих мас не спинить ні більшовицька ні фашистська реакція.

Соціалістичний Інтернаціонал оснований на засаді добровільного порозуміння між партіями, що до цієї організації належать. Ніхто не може і не хоче накласти окремим національним партіям їх політику й тактику в їх країнах. Цим Соціалістичний Інтернаціонал рішучо відрізняється від Комінтерну чи Комінфому, де комуністичні партії всіх країн мусять слухати і сліпо виконувати накази Москви. Соціалістичний Інтернаціонал далекий від усякого догматизму, він не визнає ніяких «вічних і незмінних законів розвитку», описаних у різних теоріях.

«Соціалізм», — стверджено в Цілях і Завданнях Демократичного Соціалізму у Франкфурті —, «був народжений в Європі як рух протесту проти недух, властивих капіталістичному суспільству. Тому що робітники найбільше терпіли від капіталізму, соціалізм розвинувся перше як рух робітників. Від того часу все більше й більше громадян-інтелігенти і канцелярські робітники, селяни і рибалки, ремісники і крамарі, артисти і учені — приходять до розуміння, що соціалізм має ключі до їх будучності. Соціалізм звертається до всіх людей, які вірять, що визиск людини людиною мусить бути скасований.»

Демократичний соціалізм рішучо обертається проти комуністів і їх політики. В Засадах Соціалістичного Інтернаціоналу читаємо:

«Там, де соціалісти ставлять собі ціль досягнути свободи і справедливості через скасування визиску, який розділяє людей під капіталізмом, комуністи стараються загострити ці класові різниці тільки на те, щоб установити диктатуру однієї партії. Міжнародний комунізм є зброя нового імперіалізму. Там, де він прийшов до влади, він знищив свободу або можливість здобуття свободи... Соціалізм — це інтернаціональний рух, який не вимагає строгої одноманітності підходу до завдання. Чи соціалісти будують свою віру на Марксовій чи на інших методах аналізу суспільства, чи вони надхнуті релігійними або гуманітарними засадами, всі вони борються за ту саму ціль—за систему суспільної справедливості, кращого життя, свободи і світового миру.»

Соціалістичний Інтернаціонал у Засадах Демократичного Соціалізму рішучо відкинув диктатуру і в подробицях подав основи демократичного устрою, в якому соціалістичні партії хочуть здійснити соціалістичний лад:

«Соціалісти борються за створення нового суспільства в свободі і демократичними засобами. Без свободи не може бути соціалізму. Соціалізм може бути здійснений тільки через демократію. Демократія може бути вповні здійснена тільки через соціалізм... Демократія вимагає права на існування більше як одної партії і права на опозицію. Але демократія має право і повинність охороняти себе перед тими, що користаються її вигодами тільки на те, щоб їх зруйнувати. Оборона політичної демократії—це життєвий інтерес народу. Її забезпечення є передумова для здійснення господарської і суспільної демократії.»

Супроти пониження людини в капіталістичній системі та в диктаторських режимах, Соціалістичний Інтернаціонал ставить в основу соціалістичного ладу людину, з її гідністю, її добробутом і правом на свободу і щастя:

«Соціалісти ставляться проти капіталізму не тільки тому, що він господарськи марнотратний і не дає масам їх матеріальних прав, але насамперед тому що він бунтує їх почуття справедливості. Вони виступають проти тоталізму в кожній формі, бо він ображає людську гідність.»

В засадах Демократичного Соціалізму і в резолюціях I Конгресу Соціалістичного Інтернаціоналу окремий розділ присвячено Проблемам міжнародної демократії. Тут знаходимо такі тези:

«Демократичний соціалізм відкидає всякі форми імперіалізму. Він поборює поневолення і гноблення кожного народу... Нове світове суспільство, за яке борються соціалісти, може розвиватися успішно в мирі тільки тоді, коли воно буде ґрунтуватися на добровільній співпраці між націями.»

Перший Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу виступив в обороні міжнародного миру. В резолюції про мир зазначено, що «вільні демократії не можуть оборонити себе перед загрозою тоталізму без зброї.»

Тому Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу кличе всі народи до підсилення збройної сили, щоб не дати на поталу імперіалізму Москви, що виступав під маскою Комінфому.

Живемо в добі, коли політичні, професійні, релігійні, економічні, культурні та інші організації різних країн розвивають свої міжнародні зв'язки і творять інтернаціональні об'єднання. Один із найстаріших «Інтернаціоналів» с Католицька Церква, але поряд із тим с також Світова Рада Євангельських Церков, с Світова Конфедерація Вільних Професійних Союзів, Ліберальний Інтернаціонал і т. д. Між цими міжнародними організаціями Соціалістичний Інтернаціонал щодо політичного впливу стоїть на одному з перших місць.

Партії, приналежні до Соціалістичного Інтернаціоналу мають разом 10 мільйонів членів, а в вільних виборах за ці партії голосують 44 мільйони виборців. Ці мільйони свідомих, активних людей різних націй взяли на себе велику місію—вивести людство з неволі, нужди і страху до кращого життя, де б кожний народ і кожна людина почували себе вільно, забезпечено і спокійно, як заслуговує людська гідність.

Поступ демократичного соціалізму—це запорука перемоги ідей свободи над темними силами «лівої» і «правої» реакції. Доля людського роду залежить у великій мірі від розвитку сил демократичного соціалізму в світі.

Богдан Феденко

Боротьба за мир

Теперішнє політичне напруження в світі має дві назви: «Боротьба за мир» і «холодна війна». Цікаво, що перший вираз придумали комуністи, які той мир підтримують; другий вираз уживається в західних демократіях, які дійсно той мир хочуть зберегти.

Що перехід від холодної війни до гарячої дуже простий, показала Корейська війна. Переляканий за-

хідний світ почав зброїтися і здійснювати союзні договори про оборону.

Хоч зброєння почалося, однак потрібні ще роки, поки західний світ буде мати таку силу, щоб залюкати можливого нападника, — Советський Союз. Советський уряд бачить, що час вже не приносить йому користі, навпаки, збільшує силу демократичних дер-

жав. Тому пущено в рух «боротьбу за мир». «Мірові конгреси», масові підписи мирових резолюцій, залякування, саботаж, страйки в різних важких ділянках промислу і транспорту мають підірвати зусилля західних держав озброїтися. Шум пропаганди має переконати світ, що демократичні держави хочуть напасти на СРСР.

Придумані теж інші способи, як виточувати енергію з демократії. В червні 1950 р. комуністична Москва викликала Корейську війну. Коли військам Об'єднаних Націй вдалося відбити нападника, Москва пустила в рух комуністичний Китай. Тільки з великими жертвами затримано китайський напад. Однак Москва досягнула успіху: вона зробила шкоди демократіям, які мусіли витратити сили на Далекому Сході, але Сталін не послав в бій своїх московських сил. Вся ця витрачена енергія могла б бути використана на підсилення Європи, загроженої більшовицьким імперіалізмом.

На Далекому Сході Москва в'яже західні сили також в Індокитаї і на Малайському Півострові. Успіхи демократії проти Китаю в Кореї однак не давали вигляду на мир. Ця проблема викликала різні суперечки, що кінчилися звільненням генерала Мек Артура як командира сил ООН в Кореї. Політика демократії, як видно було з цієї події, хоче обминути поширення війни, навіть коштом великих жертв.

В березні до обмеженого воєнного пожару додано іранської олії. Стремління іранського уряду націоналізувати Англо-Іранську Нафтову Компанію викликало напруження, якого не вдалося усунути до цього часу. У всякім разі Москва має поважний успіх. Продукція нафти в Ірані припинилася. Шкода для демократичного воєнного потенціалу поважна.

Хто організує інші розрухи на Близькому Сході, тяжко виявити. Недавні вбивство йорданського короля Абдуллага вийшло на шкоду Англії. Боротьба за його наслідство може викликати великий заколот в арабських країнах. В Єгипті в пресі помітна дуже спритна комуністична агітація під покришкою боротьби з «англійським імперіалізмом».

Всі ці події насторожують відповідальних людей в світі. Всіх мучить питання, чи буде Москва чекати два роки, поки Захід озброїться? Москва з своєї вигідної центральної позиції пускає в хід різні акції для розпорошення сил і напруження нервів своїх против-

ників і лишає їх в непевності щодо своїх плянів. Найновіша спроба баламутства — це переговори про перемир'я в Кореї. Чи ці переговори доведуть до згоди, не можна сказати. Бої трохи притихли, демократії однак мусять і муситимуть далі тримати великі сили без користі на Далекому Сході. Окрім того ще мають новий клопіт, — догадуватися, де вдарить Москва знову?

Тепер Москва пробус показати «миролюбні наміри». Недавно вийшло в Москві перше число журналу англійською мовою «Н'юз». В нім знаходяться похвальні слова для американського народу і американської демократії і ствержується, що нема ніяких причин для ворожнечі між обома країнами. Для чого це робиться? Є дві можливості: або Москва боїться, що роздражнила демократичний світ і хоче шукати замирення; або хоче заспокоїти Захід, бо готується до «великої несподіванки».

Масмо причини думати, що рішальні чинники Заходу числяться з «несподіванкою» в близькому часі. Американський Високий Комісар для Німеччини, Мек Клой, що вернувся з відвідин в Америці на своє місце, заявив в середині липня, що Німеччина мусить негайно озброїтися. Дискусія над цією проблемою має бути вже скінчена. Друга подія, що ще більше розворушила публічну опінію в світі, — це відвідини американського адмірала Шермена в генерала Франка в середині липня. Шермен говорився з Франком про уступлення морських і летунських баз для Америки. Це викликало в країнах Атлантичного Пакту збентуження з двох причин: перше, тому що диктаторський режим Франка не має в демократичних країнах прихильників, а головне тому, що цей американський крок можна толкувати як переконання, що в Європі, крім Іспанії, не можна буде втримати інших позицій на випадок війни.

Це останнє ясне всім, що розбираються в військових справах: коли війна почнеться в скорім часі, Європи не можна вдержати. Тільки через два роки може бути створена сила для дійсної оборони Європи. Факт, що американці рішилися на непопулярний крок співпраці з генералом Франком, свідчить, що американський уряд числиться з «несподіванкою» раніше, як за два роки.

Час покаже, чи спроби демократії утримати світовий мир будуть успішні.

На інтернаціональному ґрунті

(Вражіння, зустрічі, розмови)

Франкфурт, місто, де народився Гете, зустрів привітно гостей з різних країн світу, що прибули на Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу та на Конференцію Соціалістичної Унії Центральної і Східної Європи. Місто, тяжко зруйноване війною, оживає пильною працею своїх мешканців. Місто і ціла провінція Гессен стоїть твердо за соціалдемократичною партією: прем'єрміністер Гессену Цінн і голова міста Кольб-члени соціалдемократичної партії.

Соціалістична Унія

Поки КОМІСКО відбуває свої останні наради перед відкриттям Першого Світового Конгресу Соціалістичного Інтернаціоналу, у Франкфурті, в приміщеннях Промислової Виставки засідають члени П'ятої Конференції Соціалістичної Унії Центрально-Східної Європи. (27—28 червня.) Це представники соціалістичних партій народів, поневолених комуністичними режимами. Від Української Соціалістичної Партії в Конференції взяли участь: Омелян Волинець (Лондон), Спиридон Довгаль, Ілько Попович, Богдан Феденко і Панас Феденко. (Німеччина.) Від болгарських соціалістів взяли участь у Конференції Петков, Аріст і Пенев, від чеських соціалістів-Бернард і Ванск, від польських соціалістів-Цюлкош і Заремба, від Угорщини-Бан і Зеліг, від Югославії-Жівко Топалович, від Румунії-Герман, від Естонії-Мікельсон, від Латвії-Клара і Бруно Калініш та Бастіаніс, від Литви-Ско-

рубаска і Камінскас. На Конференції головував бувший член до польського союму Зигмунт Заремба, активний учасник повстання Варшави проти німських нацистів р. 1944.

Учасники Конференції знають з власного досвіду режими фашизму і комунізму і в рефератах та дискусіях шукали відповіді на питання: як упорядкувати життя народів і відносини між націями, після упадку большевицької диктатури, щоб ці країни знов не стали жертвами якоїнебудь іншої тиранії та імперіалізму.

Заремба в своїй доповіді подав огляд політичного та господарського розвитку країн, що попали під владу Москви наслідком II світової війни. Автор реферату подав гострій критиці систему большевицького господарства, при тім однак висловив вдволення поступом індустріялізації цих країн під комуністичною диктатурою. Делегат УСП П. Феденко подав у своїм коррефераті критичні зауваги до доповіді Заремби. Зазначив зокрема, що Заремба зовсім випустив з уваги гіркий досвід України, яка заплатила за московську індустріялізацію та колективізацію міліони мертвих від голоду. Перестерігав учасників Конференції перед оптимізмом щодо комуністичної індустріялізації, яка проходить по наказу з Москви, в інтересі московського імперіалізму, і здійснюється коштом страшного визиску та голодування народніх мас. Врешті, коли буде потрібно Сталінові, то він за-

бере за Урал головні промислові підприємства з країн-сателітів, навіть з кваліфікованими робітниками, як це вже сталося з деякими фабриками в Чехії. Укр. делегат зазначив, що сателіти повинні створювати гіркий досвід України, бо тепер Москва повторює на тілі нових провінцій методи, ужиті проти українського народу, в р. р. 1920—40.

Корреферат П. Феденка був розмножений і поширений на Конференції Унії і між делегатами Конгресу Соціалістичного Інтернаціоналу.

Делегат Угорської Соціалістичної Партії А. Бан (бувний міністер торгівлі) подав погляд на вигляди розвитку країн, що перебувають під комуністичною диктатурою, після упадку большевицьких режимів. Бан як і всі учасники Конференції рішучо стоїть проти відновлення великої земельної власності і проти комуністичних колгоспів. Вся Конференція згідна з тим, що після упадку комунізму в поневолених нині країнах велика індустрія, банки і т. ін. мусять бути в руках держави, міських і кооперативних органів, причім для дрібної промисловості і для трудового селянського господарства лишається широке поле вільного розвитку.

Топалович (Югославія) подав реферат про Міжнародно ситуацію і боротьбу за мир, В. Бернард (Чехія) — про Середню і Східну Європу та Єдність Європи, Б. Калнінш (Латвія) — про Позицію соціалістів на міжнародному політичному полі. Калнінш звернув увагу в своєму рефераті на необхідність для соціалістів на чужині боротися не тільки проти большевизму, але також і проти всяких груп фашистських, які тепер виступають під маскою «демократів». Український делегат П. Феденко навів приклади, як часто комуністична агентура влазить у різні організації на еміграції, зокрема в групи правого напрямку і під видом «антибольшевизму» веде акцію проти демократів і соціалістів.

Болгарський делегат Г. Петков у рефераті — «Основи демократичного соціалізму» — подав свій погляд на ідеологію соціалізму. Петков належить до «правовірних марксистів» і радив учасникам Соціалістичної Унії визнати марксизм за основу своєї ідеології. Але Петков зостався з своїми поглядами одиникий між учасниками Конференції. Український делегат П. Феденко ствердив, що Марксизм доктрина, створена тому 100 літ, не відповідає умовам сучасного розвитку, делегат Латвії Б. Калнінш зазначив, що соціалістичні партії Швеції, Англії або Голландії далекі від марксизму, але це не перешкоджає цим партіям вести успішно соціалістичну перебудову в своїх країнах. На пропозицію української делегації Конференція постановила видати **Поклик до трудового люду країн, поневолених комуністичним режимами**. Проскри Поклику склав П. Феденко, і Конференція одностайно його затвердила. Цей Поклик був висланий до радіостанцій для передачі в країни комуністичної диктатури. Члени української делегації брали участь у комісіях Конференції для вироблення резолюцій Соціалістичної Унії.

Підчас засідання Соціалістичної Унії привітали її в теплих промовах — Юліус Браунталь, секретар КОМІСКО (тепер генеральний секретар Соціалістичного Інтернаціоналу) та Еріх Олленгауер, другий президент Німецької Соціалдемократичної Партії, член німецького парламенту і тепер заступник голови Соціалістичного Інтернаціоналу.

Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу

30 червня в святково оздобленій залі Промисливого виставки, при участі делегатів соціалістичних партій Європи, Північної та Південної Америки і Азії, відкрито Перший Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу. Доба фашизму і воєнної події вирвали з життя багато старших провідників соціалістичного руху різних країн. Нема бельгійців Вандервельде і Де Брукера, нема французів Леона Блюма, Рендольфа і Льонге, нема Отта Бауера і Реннера (Австрія), невідно Гілліза і Керквуда (Англія), нема Недзядковського і Лібермана (Польща), і т. д. На місце «старої гвардії» прийшло молодше покоління дітячів соціалізму.

Але доля судила деяким старим провідникам соціалістичного руху дожити до відновлення Соці-

Делегація УСР на Соціалістичному Конгресі (Франкфурт)

(Зліва): І Попович, П. Феденко, О. Волинець, С. Довгаль, Б. Феденко.

лістичного Інтернаціоналу на його Першому Конгресі: за столом бельгійської делегації бачимо величю постать старого, вже 80-літнього Камілла Гойманса, посла до парламенту і голови міста Антверпену. Гойманс був секретарем Соціалістичного Інтернаціоналу ще перед I світовою війною і своєю особою творить живий зв'язок новітнього соціалістичного руху з минулою добою. Між французькими делегатами рухався старий, але дуже жвавий, бойовий, повний тумору й дотепу Соломон Грумбах, член паризького парламенту, делегат соціалістичної партії Франції на всіх передвоєнних конгресах Соціалістичного Інтернаціоналу. Серед представників Данії є старші дітячі, що брали участь у передвоєнних Конгресах Соціалістичного Інтернаціоналу: голова партії Ганс Гедтофт (бувний прем'єр) і Алсінг Андерсен (заступник голови і бувний військовий міністер). Інші партії прислали на Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу людей молодшого віку. Так, генеральний секретар Британської Партії Праці Морген Філіпс має 45 років, його помічник, секретар для справ міжнародних, Деніс Гілі має 33 роки. Порівняно з попередніми конгресами Соціалістичного Інтернаціоналу, сивих голов було у Франкфурті менше.

Засідання Конгресу відкрито промовою Моргена Філіпса, голови КОМІСКО. На голову Конгресу вибрано провідника німецької соціалдемократії Курта Шумахера. З огляду на стан здоров'я (Шумахер не має руки у і ноги), його заступав у президії Е. Олленгауер. Без зайвих слів, але з гарячою вірою в успіх своєї справедливої справи, Соціалістичний Конгрес приступив до роботи. Головна підготовча праця Конгресу виконана була в комісіях. Промови на Конгресі були короткі, виявляючи суть того чи іншого погляду, без реторики і витрати часу. Також резолюції Конгресу зложено в коротких, простих реченнях, щоб читач міг легко зрозуміти, про що в них говориться.

Ось бере слово бельгійський делегат П. А. Спаак, недавній прем'єр Бельгії, голова Ради Європи в Стразбурзі. Кремезна постать Спаака ніби символізує непохитну волю і силу демократії в боротьбі проти всякого роду тоталізму. Він говорить про потребу об'єднання сил вільних народів Європи для оборони свободи. Спаак за Європейську Федерацію, також з участю Англії. Англієць Д. Гілі в своїй промові зазначив, що Англія більше зв'язана з заморськими членами Британської Промоди Народів ніж з Європою. Англія стоїть за Європейську Федерацію, але не може стати її членом.

Над Конгресом встає примара воєнної небезпеки, що її несе московський комуністичний імперіалізм. Соціалістичні партії в різних країнах стоять при владі, їх зусилля направлені до того, щоб здійснити рефор-

Група делегатів на Соц. Конгресі (Франкфурт)

(Зліва): Попович, П. Феденко, Герман (Румунія), Клара Калнінш (Латвія), Волинець, Бастіаніс (Латвія), Довгаль, В. Калнінш (Латвія), Б. Феденко.

ми в інтересі трудячого люду. Війна може перечеркнути всі найліпші плани, вона може знищити мільйони людей і зруйнувати здобутки праці цілих поколінь у всьому світі. Це бажання миру чути у всіх промовах делегатів на Конгресі, але кожний розуміє, що долю миру і війни рішас насамперед деспот у Москві. Ніхто не має ілюзій щодо «миролюбності» Сталіна. Але ніхто не кличе до війни. Світова демократія готує свої сили до оборони, але вона не планує інтервенції супроти комуністичних держав.

Над президією Конгресу видно напис німецькою, англійською, і французькою мовами: **Інтернаціоналом стане все людство**. На підвищення президії приходять члени соціалістичної молоді і приносять прапор з написом: **Соціалістичний Інтернаціонал**. Розпущений прапор вітають бурхливими оплесками всі учасники Конгресу. Праця Конгресу йде далі.

Міжнародна маніфестація

В неділю 1 липня в великій залі Промислової Виставки, що вміщає більше 20 тисяч осіб, відбулася маніфестація, на якій промовляли делегати різних країн. Від Соціалістичної Унії Центрально-Східної Європи мала промову Клара Калнінш (Латвія). Вона згадала про жах комуністичної неволі над народами. Промовляли, окрім європейців, також представники Канади, Америки, Індії та Японії.

Спеціальне міжнародне видання «Вільного Слова» мовами англійською, французькою та німецькою є в руках різних учасників Соціалістичного Конгресу та журналістів.

Преса зацікавилась міжнародним числом «Вільного Слова». Так, напр., фотографія першої сторінки «Вільного Слова» була вміщена у Франкфуртській газеті «Фольксштimme», органі німецької соціал-демократичної партії з 1 липня.

В статтях «Вільного Слова» заторкнуто болючі проблеми міжнародної політики, зокрема відношення вільних демократичних країн до російського комуністичного імперіалізму. Також подано факти народодовбивства, яке учинила Москва над Україною, щоб голодом примусити українців до покірності комуністичній диктатурі. «Вільне Слово» викликало на Конгресі широкий відгук. Зокрема представники преси різних країн звертаються до делегації УСРП за інформаціями про ситуацію в Україні.

Давні і нові знайомі

Підчас засідань Конгресу та на вечірніх прийняттях, які улаштував голова міста Франкфурту Кольб і міністер-президент Гессену Цінн, делегати УСРП відновляють старі знайомства і зав'язують нові. Бельгієць Камілл Гойсманс пригадує українських делегатів на попередніх конгресах Соціалістичного Інтер-

націоналу, зокрема покійного д-ра Бориса Матюшенка, що помер в час війни в Празі. Голяндці Коос Воррінк та інтернаціональний секретар Голяндської Партії Праці Альфред Мозер кличуть делегатів УСРП на відвідини їх країни і підносять чарки за вільну, демократичну Україну. Українці відповідають запрошенням голяндським соціалістам в столицю майбутньої незалежної України-Київ. Голова Ради Європи П. А. Спаак виявив охоту послати привіт українцям, що перебувають у Бельгії і стоять у зв'язку з бельгійськими професійними союзами. Данець А. Андерсен та Ж. Топалович (Югославія) пообіцяли дати статті про ситуацію в їх країнах для «Вільного Слова». Член японського парламенту, голова Японської Соціалістичної Партії Мосабуро Сузукі та сенатор Гіру Вада виявили інтерес до українського соціалістичного руху і до України взагалі. Сузукі, в розмові з українськими делегатами сказав, що він бував в Україні 1921 р. і хотів би мати для японської преси інформацію про український народ. Від себе він радо погодився дати статті для «Вільного Слова» про розвиток демократичного соціалістичного руху в Японії.

Сузукі і Вада відбули з українськими делегатами О. Волинцем і Б. Феденком 1½ годинну розмову, в якій обговорили різні проблеми, зокрема справу японських полонених в Совєтському Союзі, українців, засланих на рабську працю в Сибір і ін. Японські делегати знають, що на Далекому Сході (Зелений Клині) є значне число українських колоністів, і що в таборах «білої смерті», на Колимі гинуть українці, репресовані комуністичним режимом.

При прощанні з українськими делегатами, Сузукі, з відомою японською лагідною чемністю, висловив надію провідати Україну, після визволення.

Від монархізму до соціалізму

До японської делегації на Соціалістичний Конгрес належить також професор університету в Токіо Каору Матсумото. Він з аристократичної родини. В дитинстві був він товаришем гри для теперішнього японського царя, пізніше студював з наслідником трону в Оксфорді (Англія). Був по закінченні студій доцентом у Корей, пережив розквіт японського імперіалізму та імперіалізму, попав до англійців у полон, багато передумав за той час і прийшов до переконання, що тільки демократичний соціалізм може вивести Японію з катастрофи. Коли вернувся з полону на батьківщину 1946 р., то застав там свого брата Шішіро Матсумото, як соціалістичного члена японського парламенту. Шішіро студював в Англії, придивився до творчої роботи Партії Праці, і ідеали англійського соціалістичного руху зробили з нього переконаного соціаліста. Обидва брати належать до молодших провідників японського соціалістичного руху.

«Україна остаточно зробила мене соціалістом»...

Ці слова почули ми від професора Карла Шміда, заступника голови німецького парламенту. Як старшина німецької армії, був Карло Шмід на Україні року 1918, пережив там реакційну затьому німецьких генералів, що знищили демократичну владу Центральної Ради і поставили диктатором ген. Павла Скоропадського, з титулом «гетьмана».

— «Це було найбільше нещастя для України, для Німеччини і для цілого світу», — каже Карло Шмід про той режим в Україні, що дав можливість для поширення большевизму на Україну і на другі неросійські землі.

К. Шмід оповідає про свою зустріч з молодого селяною в околицях Кисва. Вона мовчки витягла з своєї скрині червону плахту, відрізала з неї частину, погладдила молодого 20 літнього Шміда по голові і дала йому кусок плахти, як символ волі. При тім заспівала йому пісню, з якої він зрозумів слово «свобода».

«Ця зустріч лишилася в мій пам'яті навіки, як символ України, що бореться за волю під прапором соціалізму», — каже Карло Шмід.

«Я був і раніше прихильником поступу, але мій соціалістичний світогляд оформився остаточно в Україні, 1918 року.»

Карло Шмід займає катедру в університеті в Тюбінгені. Він любить читати твори Гоголя, знає, що Гоголь

українець, і вважає його за найбільшого письменника з російської літератури.

Жидівський соціалістичний «Бунд»

Делегати жидівського «Бунду» проф. **Шерер** (Женева) і **Р. Руба** (Париж) не можуть заховати свого смутку, коли в розмові згадуємо про минуле. Був час, коли Бунд в Польщі й Україні творив могутню організацію, видавав пресу, мав сильні кооперативні установи і т. д. Погроми Гітлера і Сталіна фізично винищили жидівську людиність на Сході, провідники Бунду в Польщі — **Віктор Альтер** і **Ерліх** — були покарані смертю більшовиками, коли втекли з Варшави на совєтську територію, щоб урятуватися від Гітлера в першім році II світової війни. **П. Феденко** збірив візитну картку розстріляного більшовиками «соціал-фашиста» **В. Альтера**, яку йому Альтер дав на Інтернаціональній Соціалістичній Конференції в Парижі 1933 р.

В розмові з делегатами Бунду згадали Українські делегати, що ідея створення Бунду належить українцеві, **Михайлові Драгоманову**, який доводив, що треба ширити соціалістичні ідеї народними мовами, в тім числі й жидівським «жаргоном». Ця думка Драгоманова впала на родючий ґрунт, і в 20 віці Бунд став могутньою, партією жидівського робітництва. Але два цілодеські тоталізм-німецький нацизм та російський більшовизм знищили цей рух. Лишилися організації Бунду тільки в деяких країнах Зах. Європи та в Америці.

Карл Гемілтон знає борщ . . .

Соціалістична Партія Канади (ССФ) послала на Конгрес двох делегатів: **Терезу Кезгрейн**, заступницю голви партії, і **Карла Гемілтона**, провідника соціалістичної молоді Канади. Соціалістичний рух Канади має своїх членів по великих просторах цієї нової країни, хоч на тих віддаленнях дуже тяжко вести організаційну працю, бо неможливо скликати часто сходини організації і віча. Однак партія робить поступ. Прикладом для ССФ є Британська Партія Праці. Уже ССФ має владу в одній великій провінції Канади (Саскачеван) і надіється при нових виборах здобути голоси робітників і фермерів також в інших частинах Канади. Делегати ССФ задоволені участю канадійських українців у партійній організації, але непокоїть їх настирлива пропаганда агентів комунізму і недобитків фашизму серед українського населення Канади. Ім'я учителя українських фашистів **Дм. Донцова** їм відоме, і канадійські делегати не виявляють радости, що той ідеолог диктатури знайшов собі місце в демократичній Канаді і рис далі проти демократичного ладу. З цих розмов вийшла думка, щоб делегати ССФ та УСП видали спільну **Декларацію** про взаємну допомогу і співпрацю між обома партіями, в інтересі демократії і соціалізму. Делегати ССФ знають українську проблему в Європі і мають приятелів серед українців у Канаді. **Карл Гемілтон**, високий, стрункий великан з голубими очима, каже, що в Канаді мав нагоду їсти разом з українцями борщ . . . Канадійські соціалісти хотіли б бачити делегатів УСП у себе в Канаді, з рефератами для українців Канади. Делегати УСП запрошують канадійських приятелів до себе в гості в майбутню вільну незалежну Україну . . .

Луїза Шредер і Герта Готтгельф.

Делегатки німецької соціалдемократії на Конгресі **Луїза Шредер** і **Герта Готтгельф** широко відомі в світі. Перша є заступниця голови міста Берліну. Вона пережила страшні дні совєтської блокади міліонного міста, коли тільки поміч англо-американської авіації врятувала Берлін від голодної смерті або від капітуляції перед московським деспотизмом. **Л. Шредер** передає через делегатів УСП свій привіт українському народові. **Г. Готтгельф**, предсідниця Інтернаціональної Соціалістичної Жіночої Конференції і провідниця жіночої секції Німецької Соціалдемократичної Партії, з великою симпатією ставиться до поневоленої України. Вона склала до українок-соціалісток від своєї організації привіт, який сама поширила між членами Конгресу і роздала представникам преси.

Оскар Поллак

Редактор найбільшої газети в Австрії, «Арбайтер-Цайтунг» (Робітнича Газета) знає українську проблему і знайомий з українськими соціалістами з давніх часів. Він хоче знати від делегатів УСП про перспективи демократії і соціалізму в Україні. Відповідь: хоч більшовицький режим нищить усякі політичні організації, однак він не може задушити стремління українського народу до свободи і добробуту. Більшовизм своєю провокаційною пропагандою і ганебною практикою подекуди зробив навіть слова «соціалізм», «демократія», «професійний союз», «кооперація» і ін. страшними для народних мас. Однак, народні маси в Україні не хочуть реакційних режимів, не хочуть повороту до передсволюційного капіталізму. Спитайте у нових емігрантів із України, що пробули більше 20 років під комуністичним режимом, чи хотіли б вони повороту фарбрікантів і великих землевласників в Україну? Кожний скаже: народне господарство має бути в руках демократичної держави. Господі люди, що деколи бояться слова «соціалізм», думають по соціалістичному. Питався Поллак про відносини і настрої серед української еміграції. Відповідь: є група нових емігрантів («східняків»), що не йде на пропаганду тоталізму, зазнавши його на собі протягом довгих десятиліть. Є частина нової еміграції з Західної України, яку «виховували», навіть за гроші Пільсудського, такі ідеологи як **Донцов** і ін. Ще й досі серед цієї групи ширяться мрії про диктатуру над українським народом. Однак уся демократична частина «західняків» бореться проти цих авантюристів і стоїть твердо за Українською Національною Радою, в якій беруть активну участь також і соціалісти. Поллак знає, які великі фонди має реакційна преса українською мовою на еміграції і питається, відкіль може бідна еміграція мати такі гроші? — Запитайте їх самих, — була відповідь делегатів УСП . . . В кожному разі, реакційна преса українською мовою на еміграції, своєю пропагандою проти демократії не служить справі визволення українського народу, — така думка **О. Поллака**.

Пресова Конференція України і Балтійських країн

2 липня улаштовано в приміщенні палацу, де відбувався Конгрес, Пресову Конференцію для соціалістичних делегатів України і Балтійських країн. До представників преси промовляв від УСП **П. Феденко**, від Балтійських країн **Б. Калініш**. Запити до українського делегата свідчили про малу поінформованість світової преси в справах українських. Тому ще після конференції Українські делегати в приватних розмовах з різними журналістами виясняли їм деякі справи, про які вони хотіли мати фактичні, безсторонні інформації. З цих розмов нав'язався діловий контакт з журналістами різних країн, що може принести Україні тільки користь.

Соціалізм на Мальті

Молодий, жвавий **Даніель Кремона**, делегат Партії Праці з острова Мальти, знає, що є така Україна, і що там був соціалістичний уряд в перших роках революції. Мальта має 350 тисяч жителів, які говорять арабським діалектом, з домішкою італійських слів. Мальта-англійська коронна колонія, але населення має місцевий виборний уряд. Партія Праці на Мальті розкололася: Одна група пішла на співпрацю з англійською владою, інша стоїть в опозиції. (До другої групи належить **Кремона**.) Чого хочуть мальтійці? Вони не бажають відділятися від Англії. Населення живе з того, що Мальта є військовою базою для могутньої англійської флоти в Середземному морі. Коли б англійці залишили Мальту, то населення острова мусило б мерти з голоду або емігрувати. Тому мальтійці-соціалісти і несоціалісти — домагаються, щоб їх зроблено британськими громадянами, і щоб Мальта мала право вибирати своїх послів до Лондонського парламенту . . .

Багато мальтійців вчиться в англійських університетах, на державні стипендії. Сам голова Партії Праці на Мальті **Мінтофф** закінчив науку в університеті в Оксфорді. **Кремона** хоче писати в своїй партійній пресі на Мальті про український визвольний рух. Делегати УСП одержали від нього літературу Маль-

тійської Партії Праці мовами англійською та мальтійською. В перших словах програми Мальтійської Партії Праці читаємо: «У всій нашій діяльності ми беремо наше надхнення з науки нашого Господа Ісуса Христа, як вона виложена Римсько-Католицькою Церквою. В наших відносинах з британським урядом ми виходимо з віри, що всі люди родяться вільні і рівні; що всі люди є Божі діти. Для рівної і дружньої співпраці між роботодавцями і робітниками, між багатими і бідними, ми будемо уживати християнських засад Рерум Поварум і Квадрарезімо Анно (Дві Енцикліки Папи про соціальні проблеми. Ред.)

Само собою, реакційна преса української еміграції і надалі писатиме, що соціалізм-це «вигадка безбожників», або що соціалісти-це «большевики другого сорту» . . .

Делегат Індії

Соціалістична Партія Індії прислала на Конгрес Інтернаціоналу д-ра Логію, голову Комітету для Закордонних Справ. Д-р Логія прибув на Конгрес у національній одязі індусів. Він вільно і без акценту говорить англійською мовою, але на Конгресі промовляв мовою німецькою, якою не зовсім володіє. Логія вірить, що Соціалістична Партія Індії здобуде більшість при виборах до парламенту. Соціалісти Індії хочуть, щоб Індія виійшла зовсім із Британської Громади Народів. Ці настрої і пляни зовсім не перешкоджають добрим, приятельським відносинам між соціалістами Англії та Індії. Інша політична школа, інша традиція, вищий моральний рівень.

Панас Феденко

Ще про національну справу в СССР

До цієї теми звертаються все частіше різні політичні діячі, особливо в Америці та в Англії. В світовій пресі появляються вістки про національні рухи в країнах, окупованих Советською Росією, з більшим або й слабим знанням фактів, але здебільшого з доброю волею довідатися, що там діється і якого дальшого розвитку в тих країнах треба сподіватися. Після неfortunної статті Джорджа Кеннена, американського радника міністерства закордонних справ для Сходу Європи, який виступив з тезою, мовби Україна для Росії це те саме, що Пенсильванія для Америки, і що відділення України від Росії мало б катастрофальні наслідки, виступили інші, авторитетніші особи з своїми поглядами на «російську проблему». Це міністер Америки Д. Ейчисон та відома своїм діловим підходом до політичних справ газета «Нью Йорк Таймс», п. Ейчисон в промові перед Комітетом Закордонних Справ з 26 червня с. р. заявив, що комуністичний режим в Росії продовжує давню завоюницьку політику царів, і що «цей процес вмішування і зміцнення, через який Росія виросла за останніх 500 років із Московського Князівства на величезну імперію, мусить бути спинений».

«Нью Йорк Таймс» у своїм коментарі до промови Ейчисона подав дня 28 червня погляд на історію Московщини-Росії: царська влада, що закріпачила російський народ, поширила панування цієї держави на інші країни, а тепер, під диктатурою комуністичної партії, Росія прямує до панування над цілим світом. Редакція «Нью Йорк Таймс» підчеркує російський комуністичний месіанізм, який ставить російську націю найвище в світі. Газета приходить до висновку, що політика американського уряду за першої світової війни, яка протидіяла відділенню від Росії навіть тих народів, що боролися за свою незалежність, була нереальна. Тим більш нереальною була американська політика супроти Москва за II світової війни та по війні, бо американський уряд своїми уступками російському комуністичному урядові хотів «задовольнити ненаситного».

З приводу цих заяв Ейчисона та «Нью Йорк Таймс» серед російської еміграції всіх напрямів появились критичні голоси, і протести визначних російських політиків опубліковано також у американській пресі. Окрім того про національну проблему з'явилися нові

З боку російських та польських соціалістів поневолені народи звикли більше чути аргументи проти «сепаратизму», в дусі імперіалістичному. . .

З великим інтересом читав Логія інтернаціональне видання «Вільного Слова», в розмовах з українськими делегатами виявив бажання діставати літературу про Україну в світових мовах.

Закінчення Конгресу

3 липня по обіді Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу закінчено. Головою Інтернаціоналу вибрано М. Філіппса, секретарем Ю. Браунтала. Учасники Конгресу дякують президії, секретаріатові і перекладачам за їх невтомну працю. Резолюції Конгресу ухвалено і передано до преси. Члени Конгресу, повні надій, прощаються між собою і висловлюють бажання незабаром зустрітись на II Конгресі Соціалістичного Інтернаціоналу.

Тільки соціалісти країн, поневолених комуністичними та фашистськими диктатурами (в тім числі еспанці) прощаються з смутком в голосі і з меланхолією в очах. Ми не можемо тепер вернутися додому, для праці на рідному ґрунті. Мов кленове листя рознесла нас світова буря по різних країнах. Але й тут, «на Ріках Вавилонських» не забуваємо про наш «Сіон»-Рідний Край і готуємо сили, щоб допомогти нашому народові стати рівноправним членом у народів вільного кола. Бо знаємо добре, що ідея міжнародности може здійснитися тільки між вільними, незалежними, рівноправними націями.

статті в російській пресі, в яких автори шукають способів для вирішення національного питання. На це все треба з нашого боку дати ясну відповідь. Знаємо добре, що навколо національних проблем протягом століть нагорнулося багато чуттєвих елементів і непорозуміннь, що засліплюють правильний підхід до них.

Лист російських політиків (Абрамович, Чернов, Керенський, Ніколаєвський, Шварц, Вишняк і ін.) вміщений у «Нью Йорк Таймс» з 8 липня, як відповідь на заяву Ейчисона і як заперечення статті цієї газети, має в собі багато слабих місць, бо автори листа не бажали чи не вміли строго додержуватися фактів. Ейчисон і «Нью Йорк Таймс» ствердили, що російський комуністичний уряд в своєму імперіалістичному розгоні нав'язав до традицій імперіалізму царської Росії. Комуністична Москва це доказує щодня — в пресі, в школі, в театрах, — звеличуючи творців московського імперіалістичного деспотизму-царя Івана Грізного, царя Петра Великого і всяких виконавців імперіалістичних завдань Росії з минулих століть. Не Іван Мазепа, не Шаміль, не Тадеуш Косцюшко, які боролися за свободу своїх народів, прославляються в совєтській школі й літературі, а ті, що гнобили ці нації і покороляли їх «під ноги» російських царів.

Автори листа пишуть: «Чи було б справедливо, кажучи, напр., про британський народ 20 віку, приписати йому стремління продовжувати ту політику завоювання і колоніалізму, яку Англія вела в 17, 18 і в першій половині 19 віку?»

Так, це було б несправедливо у відношенні до Англії, яка стала свідомо і чесно на шлях ліквідації свого попереднього імперіалізму. На жаль, Росія, навіть після революції 1917 р., не схотіла ліквідувати свого імперіалізму.

В листі є спроба виправдувати навіть політику царського уряду за I світової війни, хоч добре відомо, які цілі собі ставив російський уряд, готуючись до удару з Центральними Державами (на ці держави, само собою падає головна відповідальність за війну): адже царський уряд мріяв про Царгород і Дарданели, а також хотів «визволити під'яремну Русь» (Галичина, Буковина, Закарпаття). щоб «викоренити мазепинство.»

Автори листа не поводяться коректно з фактами. Коли твердять, що Тимчасовий Уряд Керенського обстоював самоозначення народів. Уряд Керенського готовий був визнати права всіх народів у світі на незалежність, але супроти народів, поневолених Росією, держався **іншої** політики. Правда, уряд Керенського визнає незалежність Польщі, але вже перед тим незалежність Польщі визнала була навіть Німеччина кайзера Вільгельма II. Окрім того, територія Польщі була в той час уся під німецькою та австрійською окупацією. Щодо України, то уряд Керенського ніяк не хотів визнати навіть в принципі права українського народу на автономію, а коли українці вирішили (вересень 1917 р.) скликати Установчу Раду для України, то уряд Керенського поставив Генерального Секретаря Української Центральної Ради під суд, як за державну зраду! Тільки большевицький переворот 1917 р. припинив слідство над українськими «державними зрадниками»...

Чи російські народні маси йшли в той час за імперіалізмом чи проти, про це можна різно думати. Український народ відчув на собі похід російської червоної гвардії (потім червоної армії), яку послала большевицька влада завойовувати Україну, Кавказ, Туркестан і інші провінції царської Росії.

Ніяка влада не може вдержатись, не спираючись на деякі групи населення. Большевицький уряд мав і має свою основу в певних верствах російського народу, само собою, тепер серед меншості, але на початку революції маси російського народу йшли за большевизмом. Були і серед українців, кавказців, туркестанців і ін. свої большевики, але ці групи ніколи не мали ґрунту між своїми народами. Ці країни були завойовані російською червоною армією. Тому скидати російський імперіалізм на самого Сталіна, на саму комуністичну партію, так само смішно, як спробувати німецьких нацистів скидати всю вину на Гітлера, який, мовляв, «збаламутив» народ. Елемент баламутства, безперечно, був, але було також **своє коріння** — і для большевизму в Росії-Московщині і для нацизму в Німеччині.

Коли Сталін тепер апелює до націоналізму та великодержавності російського народу, то він, як реальний політик, **знає, що робить**: він знає, що ця його гра на російським націоналізмі та імперіалізмі **знаходить прихильний відгук у певній частині російського народу** (прим., серед російської комуністичної бюрократії, що веде «веселе і щасливе життя»). Сталінові досить, коли він знає, що ця **бюрократія** **вдоволена** своєю «цивілізаторською місією» в неросійських провінціях Совєтської імперії, від Владивостоку до Софії, Будапешту, Праги, Варшави і Берліну. Ця «ставка на подлеца» мала успіх у політиці Гітлера, масовона успіх і в руках Стадіна.

ОКО

Бандерівський «Ювілей»

(Десяті роковини 30 червня)

З великою неохотою, навіть з огидою беремося до цієї бридкої теми. Колись Шевченко писав про непохвальні діла деяких руїницьких наших предків, що знищили своїм нерозумом незалежну Україну в 17 і 18 століттях:

«Я ридая, як згадаю діла незабуті дідів наших: якби їх забути, я оддав би веселого віку половину»...

Ось таке і з цим гореславним бандерівським «ювілеєм», з приводу десятих роковин 30 червня! Думалося, що бандерівці свідомо промовчать цю несласну дату, то їм не довелося б писати про їх безглузду, з дозволу сказати, «політику» в хаосі світової війни. Але ні! Бандерівська партія і вся її преса гучно шумно відзначила десятиліття «акту 30 червня». Отже нема ради: доводиться брати перо в руку, щоб показати бандерівський «ювілей» у правдивому світлі. Бо що ж бачимо? Навіть у Лондоні, в столиці найстаршої демократії, бандерівці улаштували свою маніфестацію в Гайд Парку, з приводу десятиліття свого жалюгідного «акту».

Автори листа пишуть, що «Нью Йорк Таймс» накладе «на російський народ, на його інтелігенцію, на його провідні шари певну частину відповідальності за політику Сталіна». «Провідні шари» російської інтелігенції, що правлять Совєтською державою, безперечно несуть відповідальність за політику совєтського уряду. За свої привилеї вони будуть битися, бо знають, що з упадком комуністичного режиму настає кінець і їх пануванню. Чи може автори листа хотіли б виключити комуністів і всю совєтську російську бюрократію із російської інтелігенції?

Поступова частина російської інтелігенції, що не визнає комуністичної диктатури і хоче демократії, повинна, на наш погляд, **рішучо відмежуватися від усякого російського імперіалізму**, комуністичного чи якого іншого, бо тільки цим способом вона послужить оздоровленню відносин в російським народі і може заслужити довіря народів, поневолених комуністичною Росією. Знаємо, що пропаганда серед росіян проти російської великодержавності **дуже непопулярна**, і кожна група, що виступить з кличами ліквідації імперії, засуджена буде на неуспіх. Але **хтось це почати мусить!** Бо коли серед поневолених народів, а також у вільному світі все ростиме переконання, що росіян-емігрантів ділить від комуністів **тільки внутрішня політика**, а в відношенні до поневолених Росією народів вони однакові, то це не ворожить нічого доброго для будучности сусідів Росії і для самого російського народу.

Це пишемо для того, що в листі російських політиків до редакції «Нью Йорк Таймс» висловлена думка про «національні меншості», яким обіцяють автори листа «повне самоозначення», на основі вільного голосування під наглядом Об'єднаних Націй. Коли під цими гарними словами красується підпис п. Керенського, який у своїх російських статтях пише проти «сепаратистів», то довіря ці слова у поневолених Росією народів **викликати не можуть**. Знаємо біографію і всю націоналістичну ідеологію п. Керенського, яка особливо розцвіла в ньому за довгі роки перебування на еміграції, і тому не віримо, щоб він із «Савла» обернувся в «Павла».

Як розуміють автори листа народне голосування, бачимо із статті С. Шварца, розміщені в журналі «Соціалістический Вестник» за червень-липень, де видруковано теж і цитований лист. С. Шварц бере, як приклад, Україну і ставить таку пропозицію для «народного голосування»:

«Якщо б відбувалося голосування для вирішення питання про виділення України в самостійну державу, то до толосування мало б прийти все доросле населення України, як українці, так і мільйони неукраїнців; і навпаки, в голосуванні не могли б взяти участь українці, що живуть за межами України».

(кінець на стор. 9)

ке національне свято! А всеж: ні в газетах ні в промовах не подано тексту проголошення «Української Держави» 30 червня 1941 р. і не описано, як то відбувалося. Це кожного мусить дивувати, бо ж на справжньому національному святі 22 січня звичайно читають або цитують Четвертий Універсал.

Думасмо, що п. Стецько міг загубити ту важку «декларацію державності» і тому хочемо йому допомогти виконати обов'язок правдивої інформації.

«Акт 30 червня» передруковуємо з газети «Жовківські Вісті», «Органу Українських Націоналістів» з 10 липня 1941 р. При цьому є й опис проголошення з того ж таки часопису.

ЖОВКІВСЬКІ ВІСТІ

Четвер, 10 липня 1941 р.
ціна 50 коп.

ОРГАН УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Акт проголошення Української Держави

Волею Українського Народу Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери:

Проголошує створення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її Творця Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-більшевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, звизвась Український Народ не складати зброї так довго, поки на всіх українських землях не буде створена

Суверенна Українська Влада.

Суверенна Українська Влада запевнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток всіх його сил та задоволення всіх його потреб. Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери звизвась підпорядкуватися створеному у Львові Красвому Правлінню, якого головою являється

Ярослав Стецько.

Слава Героїчній Німецькій Армії і її **Фюреру** **Адольфові Гітлеру**! Україна для Українців! Геть з

Ще про національну справу...

Шварц висловлюється проти «трансферу населення». Отже, на його думку, ті мільйони українців, яких большевицький уряд загнав на Сибір, в Туркестан і т. д., мали б лишатися на теперішніх місцях свого примусового побуту, бо, бачите, переселення мас в Індії принесло людині цієї країни «нечувані муки»...

Ми думасмо трохи інакше, ніж С. Шварц. Коли лишити непорушено большевицький «трансфер населення», то в Україні лишилися б мільйони присланих Москвою неукраїнців, що мали б рідшати долю української території і українського народу «під наглядом Об'єднаних Націй», отже зовсім «демократично»... А в той час українці, розсіяні по східних просторах Росії, були б засуджені і при новому режимі на переселення за межі Рідного Краю!?

Що має цей рецепт С. Шварца спільного з демократією, з гуманністю, з справедливістю чи, нарешті, з логікою? Ми в цих софізмах чуємо тільки одне бажання: за всяку ціну примусити Україну лишатися і надалі провінцією Росії! Звичайно, коли російські демократи будуть мати силу, то не відмовляться їм вжити проти «іногородців». А тому що вони бояться, що з упадком большевизму тієї сили не знайдеться, то дають проскити фальшивого «плебісциту».

До речі: ніхто з англійців не вимагав від ірландців плебісциту, коли ця країна проголосила свою незалежність від Лондону. Чи не пора російським демократам на еміграції придивитися до політики країн справді демократичних, в інтересі власному та для добра і нормального розвитку всіх народів Сходу Європи? Бо поки будемо чути з російського боку такі нещирі аргументи проти нашого «сепаратизму», то з тим більшим недовіром будемо ставитися до їх плянів. Бо в цих «поступових новинах», що нам пропонують російські демократи, чується нам давня реакційна «старина»...

Москвою! Геть з Чужою владою на Українській Землі! Будуймо свою Самостійну Українську Державу!

Звіт із національних зборів українців Західної України, які відбулися дня 30 червня 1941 року

Дня 30. 6. відбулися в годині 8-ій вечером в залах матірнього Т-ва «Просвіта» у Львові великі збори українців Західних Земель України, на яких проголошено святочно відновлення Української Держави і покликано перше Красве Правління на чолі з Ярославом Стецьком. заступником провідника Організації Українських Націоналістів.

Збори відчинив промовою заступник провідника ОУН Ярослав Стецько, передав привіт провідника ОУН Степана Бандери, віззав віддати честь борцям, поляглим за волю України, і відчитав святочний акт проголошення Української Держави.

Всі присутні бурно оплесків і сльозами радості вітали стоячи цю велику історичну хвилину та відспівували національний гімн.

Опісля о. Др. Гриньох, довголітній душпастир українського студентства, а тепер польовий духовник українського національного легіону Степана Бандери, виступив у сірім мундурі і передав привіт від команданта легіону сотника Романа Шухевича і всіх українців вояків, котрі присягли віддати Україні свою кров і своє життя.

Наступно говорив делегат Красвого Проводу Організації ОУН, підкреслюючи зокрема жертвенну боротьбу цілої великої підпільної армії ОУН, яка положила безконечні жертви та бореться далі, а де вже ситуація дозволяє, стас до безпосереднього Державного Будівництва.

Опісля прочитано перший декрет провідника ОУН Степана Бандери про покликання Красвого Правління Західних Областей України з головою Ярославом Стецьком на чолі — до часу створення центральних властей у Києві.

Всі промови пройшли серед бурі оплесків і проявів найбільшого ентузіазму.

Збори вислали як вислів почувань усього українського громадянства привіт **Творцеві і Вождеві Великої Німеччини Адольфові Гітлеру**, привіт славній німецькій непобідимій армії, привіт провідникові ОУН Степанові Бандері, привіт Митрополитові Андресві і привіт усім бійцям за волю України.

Делегат Провідника ОУН та всі присутні вітали зокрема гаряче й щиро присутніх старшин Німецької Армії.

Представник Німецької Армії, бувший полковник УГА проф. КОХ, привітав також присутніх і віззав до праці та якнайтіснішої співпраці з Німецькою Армією під проводом великого вождя німецького народу — Адольфа Гітлера.

Збори зачинено проспіванням національного гімну.

Дурисвіти

Кожний читач цього «історичного документу» зрозуміє, чому бандерівці **боятися як чуми** цитат із свого «державного акту» 30 червня 1941 р. і навіть називають «доносом», коли хтонебудь наведе цитату із бандерівського «проголошення держави»! Та й не диво: тепер бандерівці проголошують себе за найбільших «демократів», за «антифашистів», за «діячів спротиву» німецькому нацизмові і т. д. А що ці «вожді» робили в час війни? Вони сліпо надіялися на «Фюрера» Гітлера, якому навіть у своєму «державному акті» проголосили «славу». Тепер бандерівські ватажки в своїй пресі пишуть, ніби то вони видали «акт 30 червня» проти волі німецьких нацистів! Це неправда! Львів був окупований німецьким військом, і німецька влада дозволила п. п. Стецькові-Бандері улаштувати опереткову «державу» на один день. Тому ім німецька влада дала також Львівське радіо для «проголошення держави». Чи може бандерівські «боївки» захопили Львівське радіо силою? Цьому не повірять і найбільш запаморочені голови між бандерівцями. Також «збори українців Західних Земель України» у Львові відбулися за згодою і під охороною німецької влади.

Кому був потрібний бандерівський «акт 30 червня»? В першу чергу **німецьким нацистам**, що хотіли про-

вокаційно поширити вістку про «українську державу» між українцями в Советській армії і цим захопити їх до здачі. Також слава — і владолюбним «вождям»-Бандері. Стецькові та іншим хотілося за всяку ціну «спробувати щастя», хочби з найбільшою шкодою для українського народу! Такої «слави» колись здобув собі Герострат, що спалив храм Діяніи в Ефесі...

Уже з першого рядка «акту 30 червня» видно, що то за «демократи» складали це «проголошення української держави»: **«Волею Українського Народу Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери»...**

Чи український народ доручав п. Бандері і його організації висловлювати його волю? Правда, бандерівці, задумуючи свос «проголошення держави», збирали між українцями в Кракові різні підписи, але все це був негідний підступ і обман. Бандерівські ватажки ввели в облогу навіть митрополита А. Шептицького!

Спроби дурити несвідомих людей усякими вигадками не припиняються збоку бандерівців і досі, через десять літ після «акту 30 червня». Ось, приміром, «Вісті» в Бельгії пишуть в ч. з 1 липня с.р., мовляв, — «усі українські середовища... беззастережно підтримали акт 30 червня, творячи Національну Раду, яка сформувала Державне Правління під толовуванням Ярослава Стецька».

Хоч у «проголошенні держави» нема й згадки про будьяку «Національну Раду», але тепер, на еміграції, бандерівські писакки дали волю буйній фантазії і роблять із невдалих узурпаторів-тоталістів Стецька і Бандери «парламентарних демократів»...

Зрада національної традиції

п. Бандера і його побратими не мали і не мають пошани до української національної традиції. Тому вони проголосили 30 червня 1941 р. «створення Української Держави», хоч могли і мусіли знати, що дійсно незалежною державою була тільки **Українська Народня Республіка**, якої не треба було «проголошувати», а лише відновити. Але бандерівські ватажки зв'язали себе з традицією «Української Держави» П. Скоропадського, що була проголошена 29 квітня 1918 р. в Києві, з волі німецьких генералів, після насильного усунення уряду Української Народньої Республіки. Тому нас не дивус, що на бандерівський ювілей у Лондоні появився, як почесний гість, п. Данило Скоропадський. Бо ж дійсно, «акт 30 червня» (п. Бандери) і «акт 29 квітня» (Скоропадського) по суті мали однаковий, оперетковий характер, були однаково направлені на шкоду Україні, як виступи узурпаторів, що незаконно, з чужої ласки, хотіли захопити владу над українським народом.

Бандерівський «демократизм» на практиці

Панування Стецька-Бандери, хоч як вони кричали славу Гітлерові, було коротке. Але й після ліквідації цієї політичної оперетки бандерівці вислутовувалися перед німцями і вели пропаганду проти **Української Повстанської Армії**, яку zorganizував Тарас Боровець-Бульба для боротьби за незалежну УНРеспубліку.

Аж до 1943 р. були бандерівці лояльні супроти німецької окупаційної влади, а тимчасом, де могли,

убивали всіх, кого уважали за небезпечних для своєї організації а то й просто «для спорту». Кров тисяч невинних людей, закатованих бандерівським поспілками, кричить до Неба за справедливим судом і заслуженою карою. Прийде час, і вільний український народ поставить перед строгим судом усіх цих злочинців.

Злочинна дурнота

Бандеро-Стецьківське «проголошення» 30 червня було надзвичай шкідливе для українців. Відповідальні українці знали, чого хотів Гітлер на Україні. Бандерівці думали одначе, що вони, як «ідеологічні родичі» німецьких нацистів, будуть мати піддержку німецької влади. Німецькі чинники використали цю їхню наївну віру для «проголошення самостійності». Текст проголошення поширено між відступаючою совєтською армією. Українські вояки під впливом цього почали масово здаватися, а нацисти їх винищували голодом, щоб мати місце для колонізації України. Більше як декларації німецьким фашистам не було потрібно від Бандери. Мурин виконав свос діло і міг йти геть. Стецьків і Бандер конфінували, але поводитися з ними лагідно, бо ж їхня глупота принесла немало користь німецьким нацистам.

Але навіть ця наука тоді бандерівцям не допомогла. Український народ вже два роки вів боротьбу проти німецького загарбника, коли бандерівці прилучилися до повстання, але почали з **братовбивства**. (Терористичний напад на Штаб УПА от. Бульби.) Їхні криваві діла ще потребують окремих дослідів. Можемо ствердити тільки одно, що це вперше в українській історії під гаслом самостійності лилася кров українських патріотів, мордованих «братньою рукою» катів із «Служби Безпеки».

Люди, відповідальні за всі ці злочини, мусіли б заховатися й мовчати, в надії, що їм не пригадають ганьби 30 червня. Тут бачимо одначе протилежне...

Обман суспільства

Багато щирих українських патріотів не знає правди про ці злочини бандерівських ватажків. Вони вірять їхнім заявам і пішли з ними «святкувати» ці ганебні роковини. Вони жертвують тяжко зароблений гріш на «революційну діяльність» Стецька-Бандери в добрій вірі, чи під натиском. Ці щирі патріоти не знають, **яку вони шкоду роблять українській справі** своєю невідомою підтримкою бандерівців, що виступають під фірмою різних комітетів, СУМ, АБН і інших організацій. Ці запаморочені пропагандою люди не розуміють, що, допомагаючи бандерівським ватажкам, вони фактично діють на користь ворогам України — російським комуністам.

Руїна української справи

Бандерівцям може вдалося сховати свою минувшину від частини українського громадянства. Не вдалося їм одначе сховатися перед чужими політичними чинниками. Кожне міністерство закордонних справ має окремі дослідні відділи, що все читають і вивчають. Про українські справи вони знають часто більше за нас самих. Бандерівці мають в світі марку тоталістів і її вони не позбудуться. Ніякий відповідальний демократичний діяч не буде їх поважно трактувати. Єдині зв'язки вони можуть мати з агентами (кінець на стор. 11)

Л. Марголіна, Колледж Парк (Америка)

Можливості Соціалізму в Америці

Перші соціалістичні організації в Америці засновано приблизно в той самий час, коли й українські соціалісти створили свої партії, себто на початку 20-го віку. Не вважаючи на великі розміри країни та на розпорошеність прихильників соціалізму, американці створили одну соціалістичну партію. (В 1900 році засновано Соціал-Демократичну Партію, котра з 1904 року і донині має назву Соціалістичної Партії Сполучених держав Америки.) Основоположником демократичного соціалізму в Америці був Евген Дебс, який 25 р. стояв на чолі Соціалістичної Партії. Тепер провідником американських соціалістів є високо гуманна людина, яким був і Евген Дебс, пастор Норман Томас. По всіх закутках Америки знайдете прихильників соціалістичного ладу. Однак має, які підтримували б

цей рух в такій мірі, щоб соціалістична Партія стала політичною силою, тут бракує.

Подам тут числа з американських виборів: в 1904 р. за соціалістичного кандидата на президента віддано понад 3% всіх голосів. В 1920 році, останній році кандидатури Дебса, Соціалістична партія дістала більше піддержки ніж колинебудь до, або після того, а саме — 917.799 голосів. (Це дало коло 3,75% всіх голосів.)

Від того часу соціалістична партія діставала все менше голосів. Завинятком 1932 р., періоду господарської кризи, коли Томас отримав 884.781 голос (це в час, коли голосувало виборців втрое більше, як в 1904 році), — соціалісти діставали на протязі останніх років приблизно по 120.000 голосів.

Останні президентські вибори (1948 р.) дали Соціал-

лістичній Партії тільки 0.29%... (139.009 голосів з 49.363.798).

В добу успіхів соціалістів в Західній Європі за останні десятиліття, — в Америці соціалістичних виборців зменшилося пропорційно вдесятеро!

Чому так сталося, що в найбільш індустріально розвинутій країні, де більші фарми не відрізняються від фабрики, нема й досі поширеного робітничого соціалістичного руху?

Чому в суспільстві, де, не вважаючи на високий загальний рівень добробуту, в певних районах ще є безземельний пролетаріят (бідні білі та на Півдні мури-ни), — нема того, що в Європі зветься «класова свідомість»? Чому це, хоч Соціалістична Партія має талановитих, щиро відданих справі провідників, — соціалізм не найшов в Америці родючого ґрунту і не став конкурентом двох великих американських партій — демократичної та республіканської? На це питання дають різні відповіді: мовляв, американці думають як «провінціали-хуторяни»; що Америка, мовляв, була основана на принципі політичної свободи, — і цього для поступу вистачає, і що країна виросла й забагатіла саме тому, що була господарська свобода будувати та інтенсивно працювати, хочби це не здавалося вигідним для окремих осіб.

Це все часткові пояснення. Треба розуміти психологію американця, що мріє стати самостійним підприємцем, і треба додати, що й сьогодні багато американців заспокоює себе в неуспіхах тим, що, мов, як прикласти сили й терпіння, як ще раз спробувати щастя деінде, в іншому місті, то все, певно, налагодиться, бо Америка це ж країна необмежених можливостей! Ці мрії, що десь інде буде ліпше, що всім є досить місця в просторій Америці, ці надії, що розвітають під впливом популярних оповідань про якогось юнака в лахах, що став мільйонером, — все це баламутить уже друге покоління американців. Кажу, що вже друге покоління дурить себе фантазіями. бо:

1. З початку 20 століття не стало вже вільної родючої землі на Заході.

2. Підземні багатства Америки теж давно вже відкриті з розселенням людності по всіх усядах.

3. Зріст індустрії, великих підприємств та монополій — все це стоїть на перешкоді успіху нових підприємств, початих без капіталу, або з невеличкими сумами.

Справді — рожеві мрії, фільми, де показують розкішне веселе життя, грубий, але хвилюючий та барвистий побут колишніх окраїн Америки — прикрашу-

«Ювілей» . . .

турами; як рівнорядні партнери вони для світу не існують.

Бандерівські ватажки пробують собі робити рекляму на еміграції, ніби вони «стоять на чолі» українського спротиву большевицькому режимові в Україні. Знаємо добре, що українському народові непотрібні такі «опікуни» як п. п. Стецько-Бандера, українські патріоти в Україні знаходять способи боротьби проти комуністичного російського поневолення без непроханих порад і «проводу» збанкрутованих ватажків-тоталістів, що спекулюють «визвольною боротьбою» на еміграції.

Притягаючи на свої виступи в роді 30 червня збаламучену масу народу, бандерівці можуть викликати серед чужинців вражіння, що частина українського суспільства йде за ними. Коли б український рух здобув собі тоталістичну марку у вільному світі, українську справу можна б зразу поховати, як пропащу. Тому то большевики найбільше радіють «успіхам» тоталістів серед українського суспільства.

Український рух демократичний в своєму корінні. Під прапором демократії була створена Українська Народня Республіка, під цим прапором вона буде відновлена. Український народ переборє в своїм нутрі недобитки тоталізму і цим створить передумови для відновлення вільної, самостійної України.

Ганебний обман бандерівських ватажків мусить поборювати кожний український патріот-демократ. Нехай вони знають, що хоч брехнею світ пройде, та назад не вернеться.

ють сірі будні американських мас. Але мріями, навіть найчарівнішими не нагодувати голодних ротів; тому роки безробіття та голої нужди примусили робітників до розвитку юній (професійні союзи). Слід зазначити, що найбільші юнії — (Американська Федерація Праці та Конгрес Індустріальної Організації і інші) — не зв'язані з Соціалістичною Партією і не голосують за соціалістів на виборах. Американська Федерація Праці взагалі до останнього часу не мала політичної та економічної програми, крім задоволення щоденних потреб своїх членів. Конгрес Індустріальної Організації має більш виразну програму та підтримує реформи, з якими соціалісти погоджуються. Але й ця організація не є справжню заміну теперішнього економічного ладу Америки іншим. К. І. О. виріс числом і політично, та буде мати вплив на маси освітньою Секцією при своєму Комітеті Політичної Акції.

З поданих заміток до психології американських мас стане ясно, що Освітній Секції К. І. О. прийдеться довго працювати, доки робітники зрозуміють своє становище та проблеми ширшої політики. Соціалістична преса та устна пропаганда, — як це показують результати виборів, — не здобули впливу в масах.

Старі американці (тут роджені) підозрівали ново-приїжджих як конкурентів, котрі часто працювали за нижчі платні. З цих же безпідставно створених міркувань Юнії кваліфікованих робітників зачиняли двері перед некваліфікованими робітниками білими та чорними.

За рідкими винятками, — залізничники, слюсарі, мулярі, електрики, — словом кваліфіковані робітники, — вважають себе за представників середньої верстви і рішучо відрізняють від себе «збиранину», що включає європейських емігрантів, муринів, мексиканців і т. д. Як представник цього «широ-американського погляду», — кваліфікований робітник все головував за демократів або республіканців, відповідно до того, як це робили його діди чи батьки. Практика большевизму ще більш відштовхнула американців від соціалізму, тому що вони навіть по сей день мішають комунізм з соціалізмом.

Серед старої американської інтелігенції було порівняно мало противників капіталістичного ладу. Були експерименти з усякими кооперативними соціалістичними колоніями, були організації, котрі хотіли змінити умови, які, на їх думку, перешкождали реалізації кращого життя, але наміру радикальної перебудови цілої економічної системи не було, так як і по сей день немає загального пляну.

Нагадаємо, що коли покійний президент Рузвельт запропонував обмежити річний дохід американця 25.000 доллярами, то він не зустрів підтримки в масах, бо пересічна людина все ще вірить в можливість кожного стати мільйонером на основі «приватної ініціативи».

З часів, коли Аптон Сінклер писав свої романи про суспільний визиск робітників в Америці багато змінилось.

20 років тому вуглекопи в Америці, між ними тисячі українців, не мали іншого виходу, як жити в убогих хижках власників копалин. Тепер понад 75% цих вуглекопів живе в порядних хатах, незалежно від власників, а дехто купує власні доми.

На початку 1933 року в Америці було 12 мільйонів безробітних! Голод запрошував робітників та інтелігенції, фермери не могли утримувати своїх господарств. Уряд президента Рузвельта пішов на широкі реформи під назвою Нью Діл (новий «переділ»). Так обійшлося в Америці, при мільйонах безробітних, без радикальних вибухів, і помалу державу виведено з катастрофального стану. Наведу головні пункти тієї нової політики, при чім слід додати, що яку б партію народ тепер не вибрав реформ Рузвельта ніхто вже не відважиться скасувати:

1. Державний контроль банків;
2. Регуляція й підтримка підприємств та кредит бідуючим власникам;
3. Субсидії фермерам;
4. Систематизація права договорів організованих робітників та початки робітничого представництва в підприємствах;

5. Організація громадських робіт;
6. Заснування соціального забезпечення.

Ці реформи дали блискучі результати.

Все ж до другої світової війни Америка цілком не позбулася безробіття, та індустрія не дійшла до максимальної продукції. Америка це краї, де економічні питання розв'язуються в залежності від сили впливу тої чи іншої організованої групи. Треба зазначити, що й організовані фермери та організовані робітники є зараз тепер такими групами. В Америці є тепер значна група людей серед робітників та інтелігенції, котра вже більш 20 років тому почала вживати назви «господарська демократія». Ці люди кажуть, що в Америці і деяких інших демократичних країнах є тільки політична демократія, — але нема демократії господарської. Ці люди (представлені тепер в так званих ліберальних групах чи партіях), розуміють під економічною демократією дещо близьке до погляду соціалістів. Коли б слідуєчі вибори дали коаліцію республіканців з південними демократами («бур-

бонами»), то відносини в Америці можуть радикально змінитися. Політика, що порушила б сучасний напрям, який веде до відносної рівноваги між організованими робітничими масами та Капіталом, може викликати таку кризу, що народ певно вимагатиме інших економічних форм. Можна думати, що Америка в своєму суспільному розвитку піде тим шляхом, що Англія. Був не так давно час, коли в Англії соціалістичний рух був дуже слабкий і робітництво обмежувалося обороною своїх професійних інтересів в аполітичних юніях. Але після першої Світової Війни Британська Партія Праці, що має в своєму складі і професійні союзи, стала великою, навіть рішальною силою в державі. Також в Америці робітничі юнії мусітимуть перейти до активної політики, а це буде, очевидно, не в інтересі капіталізму.

Треба сподіватись, що правда соціалізму допоможе тоді Америці зберегти політичну демократію, додавши необхідну для її процвітання також економічну та соціальну рівність.

Документи з Франкфурту

ДО ТРУДОВОГО ЛЮДУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Соціалістична Унія Центрально-Східної Європи, до якої належать соціалістичні партії Болгарії, Чехословаччини, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, України і Югославії на чужині, відбула свою П'яту Конференцію 27—28 червня 1951 року у Франкфурті.

Конференція відбулася напередодні Інтернаціонального Конгресу соціалістичних партій цілого світу, скликаного в місті Франкфурті. В цьому Конгресі беруть участь також партії Соціалістичної Унії Центрально-Східної Європи.

В своїх нарадах Соціалістична Унія обговорила положення європейських країн, що перебувають під комуністичною владою, і визначила шляхи для їх визволення.

Комуністичні уряди країн Центральної і Східної Європи безоглядно визискують народні маси економічно, потом і кров'ю робітників і селян вони здійснюють свої економічні плани і поневолюють їх політично. Плоди праці наших народів мають в першу чергу задовольнити вимоги імперіалістичної Москви і потреби комуністичної бюрократії.

Поневолені і визискувані маси Центральної і Східної Європи живуть під пануванням малої групи комуністичних диктаторів, що ведуть «веселе й щасливе життя» коштом трудового народу. Таким чином класова боротьба не зникла в країнах, опанованих комуністами, вона тільки стала без порівняння гостріша й жорстокіша, як в країнах приватнокапіталістичного господарства.

Ми, соціалісти Центрально-Східної Європи, а з нами соціалісти цілого світу, протестуємо проти національного поневолення наших народів Совєтською Росією, проти економічного визиску і політичного рабства у всіх комуністичних диктаторських державах. Ми віримо, що нашою спільною боротьбою ми наблизимо час визволення наших народів з-під комуністичного ярма.

Конференція Унії посилає свої щирі братерські привіти народам, поневоленим комуністичною диктатурою в Центральній і Східній Європі.

Соціалістична Унія бореться за усунення комуністичної диктатури в наших країнах і вірить, що всі народи Східної і Центральної Європи відновлять свою державну незалежність, оперту на справжній демократії. Наші народи, що потерпіли від фашистського й комуністичного поневолення, повинні створити в будучині міжнародний союз, що був би частиною Об'єднаної Демократичної Європи рівних незалежних народів.

В області господарства завідування націоналізованими підприємствами і заводами, створеними працею народних мас, має належати демократичній державі, сільським і міським громадам і кооперативним товариствам.

Рівно ж ми не допустимо до відновлення великої

земельної власності!

Селяни, що їх комуністи силою загнали в колективні господарства, одержать можливість заснувати свої власні господарства і працювати на них згідно з своїм бажанням в інтересі власному і цілого народу. Партії Соціалістичної Унії підтримують в своїх країнах право на приватну власність селян, ремісників і дрібних підприємців. Широкі можливості будуть відкриті для вільного кооперативного руху в майбутньому демократичному ладі в наших країнах.

Соціалістична Унія засудила російську імперіалістичну політику, що в протязі дальших агресій проти вільних народів може викликати нову світову війну. Соціалістична Унія і цілий Соціалістичний Інтернаціонал гаряче обстоюють мир між народами. Однак соціалістичні партії цілого світу є рішені не допустити до перемоги совєтського імперіалізму над вільними демократичними народами і готові принести найбільші жертви для оборони свободи.

Робітники й селяни, працівники духа й рук! Знайте, що наші народи в своїй боротьбі за волю не осамітнені. За наші спільні ідеали свободи, поступу і соціальної справедливості проти комуністичної реакції і совєтського імперіалізму ведуть боротьбу всі соціалістичні партії, вільні професійні союзи і вільні демократичні кооперативні товариства в цілому світі. Ці організації об'єднують мільйони трудового народу в різних країнах, вони були, є і будуть приятелями і союзниками наших народів з боротьби за визволення.

Соціалістична Унія звертається до всіх, що перебувають в країнах Центральної і Східної Європи в тяжкій неволі під комуністичною диктатурою, в трюмах, на засланнях в далеких сибірських краях і концентраційних таборах та на праці під наглядом комуністичних пригінчиків:

НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ НА ВИЗВОГЕННЯ! Проти ідеї свободи і демократичного соціалізму, проти спільної акції вільних народів світа не встоїть комуністична тиранія. Її остаточна судьба буде така, як фашистської диктатури.

Партії Соціалістичної Унії певні перемоги свободи і соціальної справедливості над темними силами комуністичного рабства і реакції і вірять, що після неминучого упадку комуністичної диктатури народи Центральної і Східної Європи вступлять на шлях демократичного розвитку й поступу в своїх незалежних демократичних країнах, в яких буде забезпечене для всіх громадян вільне, достойне життя.

Соціалістична Унія Центрально-Східної Європи кличе всі народи своїх країн до витривалості в спротиві комуністичній тиранії і насильству.

Нехай живе демократична спілка вільних, незалежних народів Центральної і Східної Європи!

Геть комуністичну тиранію!

Нехай живе демократичний соціалізм!

СОЦІАЛІСТИЧНА УНІЯ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Франкфурт, 28 червня 1951 р.

DECLARATION

of the C.C.F. and the U.S.P. delegations

The delegations of the C.C.F. and the U.S.P. who have met at the Conference of the Socialist International in Frankfort (30. 6.—3. 7.) have agreed on the necessity of common action of both Parties.

In particular, both delegations agree:

1. To maintain mutual information;
2. To co-operate in the fight for common ideals;
3. To make all efforts in order to spread the ideas of democratic socialism among the Canadians of Ukrainian descent.
4. To combat the influence of totalitarianism among the Canadian citizens of Ukrainian parentage, both Communist and Fascist.

Both Parties believe that their co-operation will strengthen socialism among both peoples.

For the delegation of C.C.F.:

signed: Therese F. Casgrain
Carl H. Hamilton.

For the delegation of U.S.P.:

signed: Panas Fedenko
Bohdan Fedenko.

Frankfort, July 3rd, 1951.

ДЕКЛАРАЦІЯ

делегатії Сі-Сі-Еф (Кооперативна Громадська Федерація — Канадійська Соціалістична Партія) і УСП (Українська Соціалістична Партія).

Делегатії Сі-Сі-Еф і УСП, які зійшлися на Конференції Соціалістичного Інтернаціоналу у Франкфурті (30. 6. — 3. 7.), домовилися про потребу спільної акції обох Партії.

Зокрема обидві делегатії погодилися:

1. Удержувати взаємну інформацію;
2. Співпрацювати в боротьбі за спільні ідеали;
3. Вжити всіх зусиль для поширення ідей демократичного соціалізму між канадійцями українського походження;
4. Поборювати між канадійськими громадянами українського роду вплив тоталізму, як комуністичного так і фашистського.

Обидві Партії вірять, що їх співпраця зміцнить соціалізм між обома народами.

За делегацию Сі-Сі-Еф:

Тереза Ф. Касгрейн
Карл Г. Гемілтон

За делегацию УСП:

Панас Феденко
Богдан Феденко

Франкфурт, 3 липня 1951.

Привіт «Вільному Слову»

«Вільне Слово» одержало з Конгресу Соціалістичного Інтернаціоналу привіт такого змісту:

«Найкращі привітання від делегатів на Інтернаціональній Соціалістичній Конференції».

Підписані:

Гаакон Лі, Секретар Норвезької Партії Праці, брат Тригве Лі, Генерального Секретаря Об'єднаних Націй.

Коос Воррінг, Голова Голандської Партії Праці.

Морген Філіпс, Генеральний Секретар Британської Партії Праці, Голова Соціалістичного Інтернаціоналу.

Марк Гюйтсон, Член Парляменту і Екзекутиви Британської Партії Праці.

Деніс Гілі, Інтернаціональний Секретар Брит. П. Пр.

Роза Дейви, Член Секретаріату Бр. П. Пр.

Фінн Мое, Член Норвезького Парляменту.

Адольф Шерф, Голова Австрійської Соціалістичної Партії, Заступник Прем'єра.

П. А. Спаак, Голова Бельгійської Соціалістичної Партії, Голова Ради Європи.

К. Гойсманс, Член Парляменту Бельгії, Голова міста Антверпену.

Віктор Лярок, Член Бельгійського Парляменту, редактор «Ле Пепль».

Ганс Гедтофт, Голова Данської Соціалістичної Партії, бувший прем'єр.

Алсінг Андерсен, Заступник Голови Данської Соц. Партії, бувший міністер війни.

Гюї Молле, Секретар Французької Соціалістичної Партії, Член Парляменту, Заступник Прем'єра, Міністер для Європейських Справ.

Саломон Грумбах, Член Парляменту, Член ЦК Французької Соц. П.

Луї Леві, Заступник Голови Інтернаціоналу.

Курт Шумахер, Голова Соціалдемократичної Партії Німеччини, Член Парляменту.

Еріх Олленгауер, Заступник Голови Німецької С. Д. Партії і заступник голови Інтернаціоналу, член Парляменту.

Герта Готтгелф, Член німецького Парляменту, Секретарка для Жіночих Справ.

Л. Герш, Член Соціалдемократичного Жидівського Бунду.

Рафаїл Ріба, Член Бунду.

Вільфред Бирк, Член Парляменту і Екзекутиви Британської П. Праці.

Альфред Мозер, Міжнародний Секретар Голандської Партії Праці.

Родольфо Льюїс, Секретар Еспанської Соціалістичної Партії.

Свен Асплінг, Секретар Шведської Соціалдемократичної Партії.

Вальтер Брінгольф, Член Парляменту, Голова Парляментської Фракції Швейцарських Соціалістів.

Маргарета Кіссель-Бручи, Голова Швейцарських Соціалдемократичних Жінок.

Тереза Касгрейн, Заступниця Голови Канадійської Соц. Партії.

Мосабуро Сузукі, Член Парляменту, Голова Японської Соціалдемократичної Партії.

Гіру Вада, Член Японського Сенату.

Каору Матсумото, Професор Університету в Токіо.

Раммоногар Логія, Голова Загранично-політичної Комісії Соціалістичної Партії Індії.

Евелин Геллер, Делегатка Американської Соціалістичної Партії.

Джузеппе Сарагат, Секретар Італійської Соц. Партії.

Роміта, Секретар Італійської Соц. Партії.

Маріо Цагарі, Міжнародний Секретар Італійської Соц. Партії.

Доналд Чесверт, Студентський Секретар Інтернаціоналу Соц. Молоді.

Петер Штрассер, Голова Інтернаціоналу Соціалістичної Молоді.

Юліус Браунталь, Секретар Соціалістичного Інтернаціоналу.

Цілі і завдання демократичного соціалізму

(Ухвалено I Конгресом Соціалістичного Інтернаціоналу у Франкфурті в липні 1951 року)

ВСТУП

1. Почавши від дев'ятнадцятого століття, капіталізм розвинув величезні продуктивні сили. Зробив це він коштом виключення великої більшості громадян від впливу на продукцію. Він поставив право власності перед правом людини. Він створив нову клясу найманих робітників без мастку і соціальних прав. Він загострив боротьбу між клясами.

Хоч світ має засоби для того, щоб забезпечити пристойне життя для кожного, капіталізм не був здібний задовольнити елементарних потреб населення світу. Він виявив себе нездібним діяти без згубних криз і масового безробіття. Він створив соціальну непевність і різкі контрасти між багатими і бідними. Він брався до імперіялістичної експансії і колоніального визиску, витворюючи так ще гостріші конфлікти між державами і народами. В деяких країнах сильно капіталістичні групи помагали підняти голову давньому варварству у формі фашизму і нацизму.

2. Соціалізм зродився в Європі, як рух протесту проти негуг, властивих капіталістичному суспільству. Тому що наймані робітники терпіли найбільше від

- капіталізму, соціалізм на початку розвивався як рух найманих робітників. Пізніше все більше громадян, інтелігенції і канцелярських робітників, селян і рибалок, ремісників і краварів, мистців і науковців починають розуміти, що соціалізм має ключі до їхньої будучності. Соціалізм звертається до всіх людей, які вірять, що визиск людини людиною має бути скасований.
3. Соціалізм прямує до визволення народів зпід залежності від меншості, що володіє засобами продукції або їх контролює. Він прямує до передачі економічної сили в руки народу, як цілості, і до створення суспільства, в якому вільні люди працюватимуть разом, як рівні.
 4. Соціалізм став великою силою в світовій політиці. Він перейшов від пропаганди до здійснення практичних завдань. В деяких країнах вже покладено підвалини соціалістичного суспільства. Там зло капіталізму зникає, і суспільство розвинуло нові сили. Принципи соціалізму доказують свою цінність в дії.
 5. В багатьох країнах безконтрольний капіталізм уступає місце господарству, в якому державна інтервенція і колективна власність обмежують розмір приватного капіталізму. Все більше людей починає визнавати потребу планування. Соціальне забезпечення, вільні професійні союзи та індустріальна демократія здобувають собі місце. Цей розвиток с у великій мірі наслідком довголітньої боротьби соціалістів і професійників. Де тільки соціалізм сильний, там зроблено поважні кроки для створення нового суспільного ладу.
 6. В недавніх роках народи в недорозвинених країнах світу знайшли в соціалізмі цінну поміч в боротьбі за національну свободу і вищий рівень життя. Там розвиваються різні форми демократичного соціалізму під впливом різних обставин. Найбільшими ворогами соціалізму в цих областях є паразитарний визиск місцевими фінансовими олігархіями і колоніальний визиск чужими капіталістами. Соціалісти борються за політичну і господарську демократію, вони стараються піднести життєвий рівень мас земельною реформою і індустріалізацією, поширенням суспільної власності і розвитком виробничих і споживчих кооперативів.
 7. В той час як соціалізм робить поступ в цілому світі, виникли нові сили, що загрожують розвитку до свободи і соціальної справедливості. Від часу большевицької революції в Росії комунізм розколов інтернаціональний робітничий рух і відсунув здійснення соціалізму в багатьох країнах на десятки літ назад.
 8. Комунізм неправильно заявляє своє право на соціалістичну традицію. В дійсності він викривив цю традицію до непізнання. Він витворив строгу теологію, якої не можна погодити з критичним духом марксизму.
 9. Коли соціалісти стараються досягнути свободи і справедливості через скасування визиску, який ділить людей в капіталізмі, комуністи стараються загострити класові різниці тільки для того, щоб встановити диктатуру одної партії.
 10. Інтернаціональний комунізм є знаряддя нового імперіалізму. Де тільки він захопив владу, він знищив свободу або можливість її здобути. Він спирається на мілітаристичну бюрократію і терористичну поліцію. Витворюючи разячі противенства багатства і привілеїв, він створив нове класове суспільство. Примусова праця є важною частиною його економічної організації.
 11. Соціалізм є інтернаціональний рух, який не вимагає строгої одностайності підходу. Чи соціалісти спираються свою віру на марксистський чи інший метод аналізу суспільства, чи вони надхненні релігійними чи гуманними ідеалами, всі вони прямують до одної цілі, — системи соціальної справедливості, кращого життя, свободи і світового миру.
 12. Поступ науки і технічного знання дав людям збільшену силу для поліпшення своєї долі або для самознищення. Тому продукція не може бути залишена для гри економічного лібералізму, а мусить бути планована систематично для людських потреб. Таке планування мусить шанувати права окремої особи. Соціалізм обстоює свободу планування, як в справах національних так і міжнародних.
 13. Досягнення соціалізму не є немилуче. Воно вимагає особистого вкладу від всіх його прихильників. В протилежності до тоталістичного шляху, він не накидає народові пасивної ролі. Навпаки він не може мати успіху без основної і активної участі народу. Це є демократія в своїй найвищій формі. (Продовження в слідуючій числі »В. С.«.)

Привіт соціалістичним жінкам України

Ми, німецькі соціалдемократичні жінки, вітаємо наших хоробрих товаришок на Україні, які навіть за довгі роки большевицького терору не втратили своєї віри в демократичний соціалізм.

Ми в Німеччині за 12 років Гітлерівської диктатури також зазнали, як тяжко жити в країні, де нема ніякої політичної і особистої свободи.

Ми бажасмо Вам всім, щоб, так як ми були визволені від тиранії фашизму, Ви також скоро знову могли в свободі і мирі разом з нами працювати і боротися для перемоги демократичного соціалізму.

Герта Готтгельф
Головна Секретарка для Жіночих
Справ і Член Центрального
Комітету Соціалдемократичної
Партії Німеччини.

Сторінка робітників Бельгії

МАЛЕ БЕЗРОБІТТЯ — *Petits Chomages*

Дня 8 березня 1951 року на засіданні Кривої Роз'ємної Комісії для Вугільного Промислу затверджено умову, котра відноситься до платні за »Пті шомаж« . Умова ця обов'язує вже від 1. 4. 1951. На її підставі робітник має право на винагороду за дні оправданої неприсутності на праці, якщо в попереднім місяці робітник не пропустив більше як два робочих дні без оправдання.

Право на винагороду за дні оправданої неприсутності на праці мають всі працівники копалень в наступних спеціальних випадках:

1. весілля — два чергові дні;
2. весілля брата, сестри, дитини — один день;
3. народження дитини — два чергові дні;
4. смерть чоловіка, дружини, дитини, батьків — два чергові дні;
5. смерть тестя, або тещі — два чергові дні;
6. смерть діда, баби, брата, сестри, внуків — один день;

7. Коли робітник має нещасливий випадок під час праці, то одержує повну заробітну платню за цей день, без огляду на те, в котрій годині праці він мав випадок;
8. покликання на військову комісію — один день;
9. зібрання родинної ради, покликання законно судом, або іншою установою, — один день;
10. участь в працях Роз'ємної Кривої Комісії, або Окружної, залежно від потреби.

Щоб одержати винагороду, робітник мусить негайно повідомити копальню, з якого приводу і коли не буде на праці (навіть коли це є випадок, напр., смерть в родині). Після повороту на працю мусить він представити в копальню відповідний документ про причини його неприсутності.

»Щоб не було запізно...«

Коли бачиш, що на місці твоєї праці в шахті нема достатньої безпеки, то негайно треба повідомити делегата копальні, а коли він не допоможе, пиши до Секретаря Робітників зі Східної Європи др. Дегнела

(Dr. Dehnel, 8, rue J. Stevens, Bruxelles), або до др Кубашевського (Dr. J. Kubaschewsky, 38, rue Vêronèse, Bruxelles). Повідомлений ними Робітничий Делегат Інспекції Копалень перевірити умови безпеки праці на місці та дати потрібні розпорядження, щоб запобігти нещастю.

Святочні платні дні.

Кожний робітник одержує платню за 10 святочних днів протягом одного року.

Якщо хочете одержати винагороду за ці дні, треба пам'ятати, що не можна мати більше як 1.15 днів неоправданого неприявності на праці між двома черговими святочними днями, тобто не можна прогати більше як один день на 15 днів праці.

День наперед і після свята числиться за два прогати дні. Передумовою одержання винагородження за святочний день є відроблення щонайменше одного дня на 12 днів праці, які попереджують святочний день (у випадку оправданого несприятливості-хвороби [malade], або нащасливого випадку [blessé]). В 1951 році залишилися ще 4 святочні дні, а саме:

15 серпня — поміж 20. 7. і 15. 8. треба відробити 20 днів, прогати можна 2 дні.

1 листопада — поміж 14. 8. і 1. 11. треба відробити 66 днів, прогати можна 5 днів.

4 грудня (для Округу Лісж — 6. 11., для Округу Борінаж — 5. 12.); для цих округ, котрі святкують 4. 12., треба відробити поміж 31. 10. і 4. 12. 26 днів, прогати можна — 2 дні.

25 грудня — поміж 3. 12. і 25. 12. треба відробити 17 днів, прогати можна 2 дні.

Світовий Конгрес Вільних Професійних Союзів

Від 4 до 8 липня відбувся в Мілані (Італія) Другий Конгрес Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Союзів. 20 місяців тому вільні професійні союзи світу відділилися від тих організацій, що належать до комуністичної Світової Співки Професійних Союзів і заснували свою власну організацію. В час війни Москва зміла маскуватися «демократизмом» і цим способом опанувала велику частину професійних організацій в різних країнах, хоч члени тих організацій нічого спільного не мали і не мають з цілями московського комуністичного імперіялізму. Конфедерація Вільних Професійних Союзів має в своїх рядах більше 52 мільйонів членів у різних країнах. Хоч в своїй програмі Конфедерація Вільних Професійних Союзів аполітична і позапартійна, однак вона не може ставитися байдуже до проблем, від вирішення яких залежить доля цілого світу.

Голова Конфедерації Вільних Професійних Союзів Поль Фіне в своїй промові в Мілані підкреснув політичні завдання, які має перед собою демократично організоване робітництво світу: **Це боротьба проти тоталізму.** Комуністичний імперіялізм примушує інші народи витрачати велику частину народного доходу на оборону своїх країн. Тому не може робітництво досягнути вищого рівня життя, і продукція предметів споживання не може належно зростати. В боротьбі проти тоталістичної агресії, — казав Фіне, — Вільні Професійні Союзи стоять на позиціях демократії. Вони є **проти кожної диктатури, «лівої» чи «правої».** Однак треба уважати, щоб зусилля до оборони не стали приводом до суспільної реакції. Треба справедливо розділити необхідні жертви між суспільними верствами, щоб деякі групи не наживалися, коли для нас потреба оборони вимагала б тільки жертв. Програма Конгресу в Мілані мала три головні точки:

1. Цілі Вільних Професійних Союзів у боротьбі проти тоталістичної загрози; 2. Завдання Професійних Союзів в міжнародній кризі; 3. Передумови для відновлення і забезпечення світового миру.

В Конфедерації Вільних Професійних Союзів провідну роль грають могутні американські професійні організації. В дискусіях на Конгресі в Мілані виявилася однозначна оцінка російського комуністичного імперіялізму і зазначено, що вільне робітництво світу не дасть ворогові демократії запанувати в світі.

Конгрес вибрав нового голову Конфедерації Вільних Професійних Союзів, **Тюсона**, предсідника британських професійних організацій. З технічних причин делегат української професійної організації на чужині, О. Волинець, не міг бути на Міланському Конгресі. Однак удалося передати через англійських представників інформаційну літературу про український професійний рух на Конгрес, і вона була поширена між членами Конгресу.

Комуністична преса зустріла вістку про Конгрес у Мілані з великою ворожістю. Московська газета «Труд» нападас на промову Фіне, «провідника правого крила бельгійських соціалістів», — який зазначив, що робітники мусять насамперед боротися проти комунізму. Москва недоволена рішенням Конфедерації Вільних Професійних Союзів відкинути пропозицію комуністичної Світової Співки Професійних Союзів про спільну нараду в справі «оборони життєвих інтересів трудового народу». «Труд» кінчас свою статтю про Міланський Конгрес такими словами:

«Ця провокаційна постанова ще раз показує, що ватажки так званої «Інтернаціональної Конфедерації Вільних Професійних Союзів» закліли вороги трудящих клас і слуханні виконавці волі заокеанських паліїв війни».

III. Конгрес Вільних Професійних Союзів на Чужині

16—18 липня відбувся в Парижі III Конгрес Національних Центрів Вільних Професійних Союзів на Чужині. Український Центр Вільних Професійних Союзів був представлений на Конгресі д-ром **О. Волинцем**. Конгрес відбувся при участі представників діячів професійного руху країн за Залізною завісою. На Конгресі були численні представники преси європейської та американської. Окрім того на Конгрес прибули: делегат Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Союзів де **Мінк**, делегати Вільних Професійних Союзів Франції — **Ботро** і **Ляфон**, делегат Американської Федерації Праці **Денсн**, секретар Данських Професійних Союзів **Нільсен**, представник Американського Комітету для Вільної Європи **Кірш** і ін. Всі представники вільного професійного руху в своїх промовах убезпечали III Конгресові Вільних Професійних Союзів на Чужині свою допомогу і висловлювали надію, що після упадку комуністичної диктатури на Сході Європи діячі професійного руху, які тепер перебувають на еміграції, вернуться в свої країни для дальшої праці серед робітництва. В резолюціях Конгресу підкреснено волю всіх учасників Вільного Професійного Руху боротися далі проти комуністичної та всякої іншої диктатури.

Український делегат мав нагоду вступити в діловий контакт з представниками Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Союзів, Американської Федерації Праці та Комітету для Вільної Європи. Д-р Волинець одержав запрошення від АФП на відвідини Америки для інформації американського робітничого руху про робітничі питання на Сході Європи і зокрема в Україні. Між членами Конгресу була поширена інформаційна література про український рух в різних мовах.

Центр Вільних Професійних Союзів на Чужині плянує видати окремий збірник світовими мовами про професійний рух у країнах, нині окупованих Сов. Росією. В цій збірнику призначено окреме місце для України. Кожна Національна група Центру В.П.С. на Чужині має призначити свого редактора для складання матеріалів, про робітничий рух у країнах за Залізною Завісою, щоб ці матеріали могли бути переслані через радіо. Міжнародна Конфедерація Вільних Професійних Союзів постановила створити окрему організацію для радіопередач в різних мовах в країни, опановані комунізмом. Від українського проф. руху в цій організації бере участь **Я. Кубашевський** (Брюссель).

В Центрі Вільних Професійних Союзів надалі підтверджено Конгресом участь таких українських представників: **О. Волинець**, **О. Павлів** і **А. Чернецький**.

Із преси

«Підозріле промовчування»

Під такою назвою пише американська «Свобода» про статтю американського кореспондента Ліона Деннена з Франкфурту, в час Конгресу Соціалістичного Інтернаціоналу. Деннен перечислив усі країни за Залізною Завісою, в яких діється спротив комуністичній диктатурі, але не згадав про Україну. «Свобода» зазначає, що на Конгресі була делегація УСРП, і ставить питання: «Чи тут виша тих, що інформували, чи заважила якась «вища сила», не знаємо.»

Мусимо рішучо відкинути це підозріння «Свободи» щодо діяльності УСРП на Конгресі. Це тільки від бандерівців ми звикли чути безглузду пропаганду, мовляв, українські соціалісти є «вороги революції» і подібні нісенітниці. З п. Денненом делегація УСРП не зустрічалась, отже за його поминання українського руху спротиву він сам відповідає. Мусимо ствердити, що в частині американської та європейської преси є тенденція замовчувати український рух взагалі, бо це, мовляв, «внутрішня справа Росії». Цьому питанню присвячено багато уваги в інтернаціональним виданні «Вільного Слова». Однак треба зазначити, що інформацію про рухи спротиву в Україні треба робити так, щоб вони не викликали в світі сумніву. Кожна інформація, в стилі п. п. Стецька-Бандери про армії з 200 а то й 400 тисячами вояків викликає повне недовіря між журналістами і політиками. Само собою, ще більше недовіря викликають твердження певної групи, мовляв, вона зза кордону тим рухами «керує». Емігранти інших народів зза Залізної Завіси не дозволяють собі такої пропаганди в стилі барона Мюнхгаузена.

Знаємо такий випадок: Коли представники однієї групи українських емігрантів почали в одному європейському місті вияснити відомому американському журналістові, де знаходяться їх «дивізії» в Україні, то той журналіст, усміхаючись, сказав: «Пано-

ве, пам'ятайте, що я жив у Совєтському Союзі 12 літ, як кореспондент, а тому будьте обережні з вашими інформаціями»... Отже, щоб була ясність: Всі однаково обстоюємо спротив українського народу окупантові. Заперечують усі відповідальні люди на еміграції доцільність повстань в Україні, коли знаємо, що немає такий повстанський рух перспективи. Тому — треба організувати народні сили і берегти їх до слушного часу. Це тактика всіх народів за Залізною Завісою.

Читайте і поширюйте «Вільне Слово», вираз думки і руху українського трудового народу в його боротьбі за національне і соціальне визволення! Звертайтеся до представників «Вільного Слова» у Вашій країні.

ЗВІДОМЛЕННЯ

На видання Інтернаціонального числа «Вільного Слова», на потреби Делегації УСРП на Міжнародному Соціалістичному Конгресі у Франкфурті і на пресовий фонд «Вільного Слова» одержано: **Український Робітничий Союз** (Скентон) - \$ 100, **Т. Кобзей** (Вінніпер) - \$ 10, **Олександр Охрим** (збірка в Торонто) - \$ 52, **О. Матейко** (збірка, Роквей) - \$ 42, **Я. Зозуля** (збірка Нью Йорк) - \$ 55, **Т. Кобзей** (збірка, Вінніпер) - \$ 30, **В. Семенюк** (збірка в Торонто) - \$ 62, **П. Красноніс** (збірка в Нью Йорку) - \$ 40, **Головна Управа Української Вільної Громади** (через Е. Яворівського і В. Лазечка, Дітройт) - \$ 200, **Е. Яворівський** (збірка в Дітройті, переведена І. Мурином, Дітройт) - \$ 36; (**Укр. Віл. Громада**, Дітройт - \$ 20, **І. Мурин**, - \$ 5, **М. Дорош** - \$ 2,5, **В. Іванців** - \$ 2, **К. Білецький** - \$ 2, **В. Гавриляк** - \$ 1,5, **П. Кричук** - \$ 1, **С. Кучмій** - \$ 1, **М. Татаринський** - \$ 1), **Е. Яворівський** (збірка з Рочестеру) - \$ 14.

Видавництво «Вільне Слово» і ЦК УСРП висловлюють всім названим організаціям і особам щире подяку.

Представники «Вільного Слова»:

АНГЛІЯ: Mr. Ivan Potapczuk, 42, Southam St., London W.10. — **БЕЛЬГІЯ:** J. Kubaschewsky, 38, rue Véronèse, Bruxelles. — **ФРАНЦІЯ:** M. Berestschenko, 13 rue Taine, Paris, 12e. — **США:** Mr. Petro Krasnonis, 417 E 6th Street, New York City, N. Y. — Mr. Wolodymyr Lysyj, 12284 Maine Street, Detroit 12, Mich. — Mr. Dm. Wasylashchuk, 516 North 3rd Rd. St., Philadelphia 23, Pa. — **КАНАДА:** Mr. T. Kobzey, 664 Lipton Street, Winnipeg, Man., Canada. — Mr. O. Ochrym, 418 Brock Ave., Toronto, Ont.

Ціна одного примірника:

Німеччина: 0,50 НМ, Франція: 50 фр., Бельгія 5 ф., Англія і Австралія: 1/6, Америка і Канада: \$ 0,25. В інших країнах відповідно до ціни в американських центах.

Das Freie Wort * The Free Word * La Parole Libre

Zeitschrift der Ukrainischen Sozialistischen Partei / The Journal of the Ukrainian Socialist Party /

L'Organe du Parti Socialiste Ukrainien

August 1951

CONTENTS:

E. Wolyneec: The Reconstitution of the Socialist International.

B. Fedenko: The Struggle for Peace.

From Frankfort Conferences.

P. Fedenko: On the National Problem in USSR.

OKO: 10th Anniversary of the „Bandera State“.

L. Margolin: Socialism in America.

Frankfort Documents.

From the Press.

Publisher: **I. Popowytsch**, Augsburg, Schlettererstraße 4
US-Zone Germany